

Lietuvių kalba ir literatūra

VBE

I dalis

II srautas, III mokymų etapas

2026 m. vasaris

Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga

III etapo mokymų planas

Baigiamasis vertintojų mokymų etapas – **16 akademinų valandų.**

I. seminaras – Patvirtintų vertinimo kriterijų pristatymas ir praktinis egzamino atlikčių vertinimas ir aptarimas. **4 akademinės valandos.. Vasario 24 / 25 dienos**

II. Namų darbai ir jų peržiūra. **4 akademinės valandos**

III. Namų darbų aptarimas (1). **4 akademinės valandos. Kovo 17 / 18 dienos.**

IV. Namų darbų aptarimas (2). **4 akademinės valandos. Kovo 24 / 25 dienos.**

Vertinimo kriterijų korekcijos

PATVIRTINTA Nacionalinės švietimo agentūros direktoriaus 2026 m. sausio 5 d. įsakymu Nr. VK-2

Pastabos

1. To paties tipo tarties, kirčiavimo, žodyno, gramatikos klaidos laikomos viena klaida (pavyzdžiui, netaisyklingas priešdėlinių veiksmažodžių kirčiavimas, priešpaskutinio skiemens taisyklės pažeidimai, linksnių ir prielinksnių vartojimo klaidos ir kt.)

2. **Visa užduotis** vertinama **nuliu**, jei kandidatas:

- pirmosios užduoties dalies (monologo) metu tik **perskaito užduotyje pateiktą tekstą**, jo neanalizuoja;
- Pirmosios užduoties dalies (monologo) metu **analizuoja ne savo** užduotyje pateiktą tekstą.

Patvirtinti vertinimo kriterijai. Holistinis vertinimas (1)

2025 m. redakcija	Patvirtintas kriterijus	Taškai
<p>1.1. Užduotis atlikta puikiai (įvykdyti visi pateikti reikalavimai): išsamiai atskleista tema, pristatymas (kandidato monologas) struktūruotas, pokalbio metu kandidato teiginiai visiškai adekvatūs (plėtojama pateikto teksto mintis), tinkamai išplėtoti, kalbama sklandžiai, vartojamas tinkamas, turtingas, įvairus žodynas, gali pasitaikyti viena kita kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaida.</p>	<p>1.1. Užduotis atlikta puikiai (įvykdyti visi pateikti reikalavimai): išsamiai atskleista tema, pristatymas (kandidato monologas) struktūruotas, galimas vienas kitas neesminis analizės trūkumas; pokalbio metu kandidato teiginiai visiškai adekvatūs (plėtojama pateikto teksto mintis), tinkamai išplėtoti, tiksliai ir išsamiai atsakoma į klausimus. Kalbama sklandžiai, vartojamas tinkamas, turtingas, įvairus žodynas, gali pasitaikyti viena kita kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaida.</p>	<p>4</p>

Patvirtinti vertinimo kriterijai. Holistinis vertinimas (2)

2025 m. redakcija	Patvirtintas kriterijus	Taškai
<p>1.2. Užduotis atlikta gerai (įvykdyti dauguma pateiktų reikalavimų): pakankamai atskleista tema, pristatymas (kandidato monologas) struktūruotas, pokalbio metu kandidato teiginiai visiškai adekvatūs (plėtojama pateikto teksto mintis), tiksliai ir išsamiai atsakoma į didesnę dalį klausimų, kalbama sklandžiai, vartojamas tinkamas, turtingas, įvairus žodynas, pasitaiko keletas kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaidų.</p>	<p>1.2. Užduotis atlikta gerai (įvykdyti dauguma pateiktų reikalavimų): pakankamai atskleista tema, pristatymas (kandidato monologas) struktūruotas; galimas vienas kitas neesminis analizės trūkumas; pokalbio metu kandidato teiginiai visiškai adekvatūs (plėtojama pateikto teksto mintis), tiksliai ir išsamiai atsakoma į didesnę dalį klausimų. Kalbama sklandžiai, vartojamas tinkamas, įvairus žodynas, pasitaiko keletas kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaidų.</p>	<p>3</p>

Patvirtinti vertinimo kriterijai. Detalusis vertinimas

Teksto analizė teminiu ir stilistiniu aspektu (1)

2025 m. redakcija	Patvirtintas kriterijus	TAŠKAI
Kriterijaus nebuvo	2.1.1. Tinkamai analizuoja tekstą: supranta autoriaus tikslą, adresatą, temą, problemą, pagrindinę mintį, atskleidžia autoriaus požiūrį, aptaria argumentavimo būdus, turiniui reikšmingą raišką. Yra vienas kitas neesminis trūkumas.	4
2.1.1. Tinkamai analizuoja tekstą: supranta autoriaus tikslą, adresatą, temą, problemą, pagrindinę mintį, atskleidžia autoriaus požiūrį, aptaria argumentavimo būdus, turiniui reikšmingą raišką.	2.1.2. Tinkamai analizuoja tekstą: supranta autoriaus tikslą, adresatą, temą, problemą, pagrindinę mintį, atskleidžia autoriaus požiūrį, aptaria argumentavimo būdus, turiniui reikšmingą raišką. Yra vienas kitas analizės trūkumas.	3

Patvirtinti vertinimo kriterijai. Detalusis vertinimas. Teksto analizė teminiu ir stilistiniu aspektu (2)

2025 m. redakcija	Patvirtintas kriterijus	Taškai
2.1.2. Neaiškiai analizuoja tekstą: autoriaus tikslą, adresatą, temą, problemą, pagrindinę mintį formuluoja nesuprantamai / autoriaus požiūris atpažįstamas / neaiškiai aptaria argumentavimo būdus, turiniui reikšmingą raišką.	2.1.3. Ne visai tinkamai analizuoja tekstą: formuluojant autoriaus tikslą, adresatą, temą, problemą, pagrindinę mintį yra trūkumų, iš dalies aptaria argumentavimo būdus.	2
2.1.3	2.1.4 Aprašas nepasikeitė	1
2.1.4	2.1.5 Aprašas nepasikeitė	0

Patvirtinti kriterijai. Detalusis vertinimas.

Kalbėjimo struktūra, minčių nuoseklumas

2025 m. redakcija	Patvirtintas kriterijus	Taškai
2.3.1. Laikomasi trinarės teksto struktūros: yra aiški įžanga, dėstymas ir apibendrinimas. Mintys dėstomos nuosekliai, logiškai. Kalba išbaigta.	2.3.1. Laikomasi trinarės teksto struktūros: yra aiški įžanga, dėstymas ir apibendrinimas. Mintys dėstomos nuosekliai, logiškai. Galimas vienas kitas nesminis nuoseklumo trūkumas. Kalba išbaigta.	2
2.3.2	2.3.2 Numeravimas ir aprašas nepasikeitė	1
2.3.3	2.3.3 Numeravimas ir aprašas nepasikeitė	0

Patvirtintas kriterijus. Detalusis vertinimas.

Atsižvelgimas į komunikavimo situaciją

2025 m. redakcija	Patvirtintas kriterijus	
2.4.1. Kalbėjimo intonacija, garsas ir tempas atitinka kalbinę situaciją. Laikomasi viešojo bendravimo etikos. Tinkamai naudojamos neverbalinės (gestai, akių kontaktas, mimika, kūno kalba) priemonės.	Nebėra	2
2.4.2. Laikomasi viešojo bendravimo etikos, bet ne visai tinkamai naudojamos neverbalinės (gestai, akių kontaktas, mimika, kūno kalba) priemonės.	2.4.1. Kalbėjimo intonacija, garsas ir tempas atitinka kalbinę situaciją. Laikomasi viešojo bendravimo etikos. Tinkamai naudojamos neverbalinės (gestai, akių kontaktas, mimika, kūno kalba) priemonės. Galimas vienas kitas trūkumas.	1
2.4.3	2.4.2. Aprašas nepasikeitė	0

Lietuvių kalbos ir literatūros valstybinio brandos egzamino pirmos dalies užduoties vertinimo instrukcija

Projektas

VBE I dalies vertinimo instrukcijos pritaikymai B lygiui. Vertinantis vertintojas (1)

Kriterijus	Kriterijaus aprašas	Taškai	Pastabos
5.2.1. Teksto analizė teminiu ir stilistiniu aspektu	5.2.1.1. Tinkamai analizuoja tekstą: supranta autoriaus tikslą, adresatą, temą, problemą, pagrindinę mintį, atskleidžia autoriaus požiūrį, aptaria argumentavimo būdus, turiniui reikšmingą raišką. Yra vienas kitas neesminis trūkumas.	4	Nebūtina išsamiai aptarti teksto raiškos, stilistikos, argumentavimo būdų.
	5.2.1.2. Tinkamai analizuoja tekstą: supranta autoriaus tikslą, adresatą, temą, problemą, pagrindinę mintį, atskleidžia autoriaus požiūrį, aptaria argumentavimo būdus, turiniui reikšmingą raišką. Yra vienas kitas analizės trūkumas.	3	Nebūtina aptarti teksto raiškos, stilistikos, argumentavimo būdų.

VBE I dalies vertinimo instrukcijos pritaikymai B lygiui.

Detalusis vertinimas (vertinantis vertintojas (2))

Kriterijus	Kriterijaus aprašas	Taškai	Pastabos
5.2.6. Kalbinė raiška ir taisyklingumas	5.2.6.1. Monologo ir dialogo metu kalbama sklandžiai, tinkamai formuluojami sakiniai, vartojamas deramas ir įvairus atitinkamo stiliaus (registro) žodynas. Vartojamos sąvokos tikslios ir tinkamos. Gali pasitaikyti viena kita kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaida.	3	Galimos kelios gramatikos ir žodyno klaidos; galimos kelios tarties, kirčiavimo ir intonavimo klaidos.
	5.2.6.2. Monologo ir dialogo metu kalbama pakankamai sklandžiai, galimas vienas kitas sklandumo ir (ar) rišlumo trūkumas, keletas sakinių formulavimo pažeidimų; vartojamas deramas ir įvairus atitinkamo stiliaus (registro) žodynas. Vartojamos sąvokos tinkamos. Daroma kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaidų.	2	Leidžiama daug tarties, kirčiavimo ir intonavimo klaidų

B lygio egzamino I dalies vertinimas kandidatams, atvykusiems iš užsienio šalių ne anksčiau kaip mokytis pagal vidurinio ugdymo programą. Holistinis vertinimas (pokalbį palaikantis vertintojas) (1)

Kriterijus ir aprašas	Taškai	Pastabos
6.1.1. Užduotis atlikta puikiai (įvykdyti visi pateikti reikalavimai): išsamiai atskleista tema, pristatymas (kandidato monologas) struktūruotas, galimas vienas kitas neesminis analizės trūkumas; pokalbio metu kandidato teiginiai visiškai adekvatūs (plėtojama pateikto teksto mintis), tinkamai išplėtoti, tiksliai ir išsamiai atsakoma į klausimus. Kalbama sklandžiai, vartojamas tinkamas, turtingas, įvairus žodynas, gali pasitaikyti viena kita kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaida.	4	Nelaikyti klaidomis tarties ir kirčiavimo, gramatikos ir sintaksės bei žodyno klaidų.
6.1.2. Užduotis atlikta gerai (įvykdyti dauguma pateiktų reikalavimų): pakankamai atskleista tema, pristatymas (kandidato monologas) struktūruotas; galimas vienas kitas neesminis analizės trūkumas; pokalbio metu kandidato teiginiai visiškai adekvatūs (plėtojama pateikto teksto mintis), tiksliai ir išsamiai atsakoma į didesnę dalį klausimų. Kalbama sklandžiai, vartojamas tinkamas, įvairus žodynas, pasitaiko keletas kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaidų.	3	Nelaikyti klaidomis tarties ir kirčiavimo, gramatikos ir sintaksės bei žodyno klaidų.

B lygio egzamino I dalies vertinimas kandidatams, atvykusiems iš užsienio šalių ne anksčiau kaip mokytis pagal vidurinio ugdymo programą. Holistinis vertinimas (pokalbį palaikantis vertintojas) (2)

Kriterijus ir aprašas	Taškai	Pastabos
6.1.3. Užduotis atlikta patenkinamai (įvykdyti pagrindiniai pateikti reikalavimai): tema atskleista iš dalies, pastebimas vienas kitas pristatymo (kandidato monologo) struktūros ar nuoseklumo trūkumas; pokalbio metu kandidato teiginiai visiškai adekvatūs (plėtojama pateikto teksto mintis), bet atsakymams stinga tikslumo, išsamumo. Užfiksuojama sklandaus kalbėjimo trūkumų, vartojamas iš dalies tinkamas, bet neįvairus žodynas, daroma kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaidų.	2	Nelaikyti klaidomis tarties ir kirčiavimo, gramatikos ir sintaksės bei žodyno klaidų.
6.1.4. Užduotis atlikta silpnai (įvykdyta mažiau nei pusė užduoties reikalavimų): tema atskleista nepakankamai, pristatymas (kandidato monologas) nestruktūruotas; pokalbio metu išsakyti kandidato teiginiai tik iš dalies adekvatūs (plėtojama pateikto teksto mintis), tiksliai ar išsamiai atsakoma į mažesnę dalį klausimų. Vartojamas žodynas ribotas, kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaidų gausa netrukdo suprasti sakomo teksto.	1	Nelaikyti klaidomis tarties ir kirčiavimo, gramatikos ir sintaksės bei žodyno klaidų.

B lygio egzamino I dalies vertinimas kandidatams, atvykusiems iš užsienio šalių ne anksčiau kaip mokytis pagal vidurinio ugdymo programą. Detalusis vertinimas (vertinantis vertintojas) (1)

Kriterijus	Kriterijaus aprašas	Taškai	Pastabos
6.2.1. Teksto analizė teminiu ir stilistiniu aspektu	6.2.1.1. Tinkamai analizuoja tekstą: supranta autoriaus tikslą, adresatą, temą, problemą, pagrindinę mintį, atskleidžia autoriaus požiūrį, aptaria argumentavimo būdus, turiniui reikšmingą raišką. Yra vienas kitas neesminis trūkumas	4	Tinkamai supranta tekstą, bet nebūtina atskleisti visų paminėtų analizės aspektų. Nebūtina aptarti teksto raiškos, stilistikos, argumentavimo būdų.
	6.2.1.2. Tinkamai analizuoja tekstą: supranta autoriaus tikslą, adresatą, temą, problemą, pagrindinę mintį, atskleidžia autoriaus požiūrį, aptaria argumentavimo būdus, turiniui reikšmingą raišką. Yra vienas kitas analizės trūkumas.	3	Tinkamai supranta tekstą, atskleisti bent keli paminėti analizės aspektai. Nebūtina aptarti teksto raiškos, stilistikos, argumentavimo būdų.

B lygio egzamino I dalies vertinimas kandidatams, atvykusiems iš užsienio šalių ne anksčiau kaip mokytis pagal vidurinio ugdymo programą. Detalusis vertinimas (vertinantis vertintojas) (2)

Kriterijus	Kriterijaus aprašas	Taškai	Pastabos
6.2.2. Kandidato požiūrio į tekste keliamas problemas atskleidimas	6.2.2.1. Kandidato požiūris atskleistas aiškiai: pagrindžiamas arba paneigiamas tekste keliamų problemų aktualumas. Asmeninis požiūris pagrįstas savo socialine ar kultūrine patirtimi.	3	Nereikalaujama pagrįsti arba paneigti tekste keliamų problemų aktualumo. Bent keli teiginiai pagrindžiami tinkamais argumentais.
	6.2.2.2. Kandidato požiūris išsakomas, bet argumentams trūksta svarumo. Asmeninis požiūris pagrįstas savo socialine ar kultūrine patirtimi.	2	Bent vienas teiginys pagrindžiamas tinkamai pasirinktu argumentu.
	6.2.2.3. Kandidato požiūris išsakomas, bet argumentai netinkami / remiamasi tik tekstu / neargumentuota.	1	Bandoma išsakyti poziciją ir ją argumentuoti.

B lygio egzamino I dalies vertinimas kandidatams, atvykusiems iš užsienio šalių ne anksčiau kaip mokytis pagal vidurinio ugdymo programą. Detalusis vertinimas (vertinantis vertintojas) (3)

Kriterijus	Kriterijaus aprašas	Taškai	Pastabos
6.2.5. Dalyvavimas pokalbyje	6.2.5.1. Kandidatas aktyviai dalyvauja pokalbyje. Natūraliai ir išsamiai atsako į klausimus, logiškai susieja savo atsakymus su monologe išsakytomis mintimis.	3	Nereikalaujama į klausimus atsakyti išsamiai.

B lygio egzamino I dalies vertinimas kandidatams, atvykusiems iš užsienio šalių ne anksčiau kaip mokytis pagal vidurinio ugdymo programą. Detalusis vertinimas (vertinantis vertintojas) (4)

Kriterijus	Kriterijaus aprašas	Taškai	Pastabos
6.2.6. Kalbinė raiška ir taisyklingumas	6.2.6.1. Monologo ir dialogo metu kalbama sklandžiai, tinkamai formuluojami sakiniai, vartojamas deramas ir įvairus atitinkamo stiliaus (registro) žodynas. Vartojamos sąvokos tikslios ir tinkamos. Gali pasitaikyti viena kita kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaida.	3	Nelaikyti klaidomis tarties ir kirčiavimo, gramatikos ir sintaksės bei žodyno klaidų. Pasitaiko sąvokų vartojimo netikslumo.
	6.2.6.2. Monologo ir dialogo metu kalbama pakankamai sklandžiai, galimas vienas kitas sklandumo ir (ar) rišlumo trūkumas, keletas sakinių formulavimo pažeidimų; vartojamas deramas ir įvairus atitinkamo stiliaus (registro) žodynas. Vartojamos sąvokos tinkamos. Daroma kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaidų.	2	Nelaikyti klaidomis tarties ir kirčiavimo, gramatikos ir sintaksės bei žodyno klaidų. Nemažai netiksliai vartojamų sąvokų.
	6.2.6.3. Monologo ir dialogo metu kalbama ne visai sklandžiai; pasitaiko sakinių formulavimo pažeidimų, vartojamas iš dalies tinkamo stiliaus (registro), bet skurdus žodynas. Pasitaiko sąvokų vartojimo netikslumų. Kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaidų gausa netrukdo suprasti sakomo teksto.	1	Nelaikyti klaidomis tarties ir kirčiavimo, gramatikos ir sintaksės bei žodyno klaidų. Nereikalaujama sąvokų tikslumo.

LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS VBE I DALIES VYKDYMO INSTRUKCIJA

PATVIRTINTA Nacionalinės švietimo agentūros direktoriaus 2026 m. sausio 19 d. įsakymu Nr. VK-44

<https://www.nsa.smsm.lt/wp-content/uploads/2026/01/Lietuviu-kalbos-ir-literaturos-VBE-I-dalies-vykdymo-instrukcija.pdf>

- 4. VBE pirmosios dalies vykdymo trukmė vienam kandidatui – iki 35 min.: 25 min. ruošiamasi kalbėjimui, kalbama(si) iki 10 min.
- 6.2.1 <...> Iki pietų ir po pietų pertraukos laikančių kandidatų vieną grupę (grupe laikoma kandidatų seka) sudaro ne daugiau kaip aštuoni kandidatai. Per vieną egzamino dieną viena vertintojų pora gali įvertinti ne daugiau kaip šešiolika 2 kandidatų.
- 7. VBE pirmajai daliai vykdyti reikalingos priemonės:
  - 7.1.4. kompiuteris (ne mažiau kaip vienas), kuriame įdiegtas ir atidarytas „Dabartinės lietuvių kalbos žodynas“;
  - 7.1.6. „Dabartinės lietuvių kalbos žodynas“ (popierinis variantas);

LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS VBE I DALIES VERTINTOJŲ DARBO VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO DALIES CENTRE TVARKOS APRAŠAS

PATVIRTINTA Nacionalinės švietimo agentūros direktoriaus 2024 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. VK-1042 (Nacionalinės švietimo agentūros direktoriaus 2026 m. sausio 20 d. įsakymo Nr. VK-50 redakcija)

<https://www.nsa.smsm.lt/wp-content/uploads/2026/01/Lietuviu-kalbos-ir-literaturos-VBE-I-dalies-vertintoju-darbo-VBE-dalies-centre-tvarkos-aprasas.pdf>

10. Kandidatui kalbant, pokalbį palaikantis vertintojas:

10.1. užtikrina kiekvienam kandidatui vienodas užduoties atlikimo sąlygas; 10.2. žiūri į kandidatą, kai jis kalba;

10.3. neužsirašinėja, nepertraukia kandidato atliekant pirmąją užduoties dalį;

10.4. jeigu kandidatas pirmosios užduoties dalies (monologo) metu tyli, pokalbį palaikantis vertintojas palaukia, kol kandidatas pradės kalbėti; kandidatui nepradėjus kalbėti, pokalbį palaikantis vertintojas mandagiai paragina kalbėti, gali užduoti kelis klausimus, padedančius pradėti kalbėti (*kaip Tu manai ..., kodėl svarbu ...*);

LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS VBE I DALIES VERTINTOJŲ DARBO VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO DALIES CENTRE TVARKOS APRAŠAS

PATVIRTINTA Nacionalinės švietimo agentūros direktoriaus 2024 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. VK-1042 (Nacionalinės švietimo agentūros direktoriaus 2026 m. sausio 20 d. įsakymo Nr. VK-50 redakcija)

<https://www.nsa.smsm.lt/wp-content/uploads/2026/01/Lietuviu-kalbos-ir-literaturos-VBE-I-dalies-vertintoju-darbo-VBE-dalies-centre-tvarkos-aprasas.pdf>

- 10.5. jeigu kandidatas pirmosios užduoties dalies (monologo) metu kalba per ilgai, pokalbį palaikantis vertintojas mandagiai nutraukia pokalbį, leisdamas užbaigti mintį;
- 10.6. jeigu kandidatas pirmosios užduoties dalies (monologo) metu kalba per trumpai, pokalbį palaikantis vertintojas laukia, kol kandidatas pratęs pokalbį, mandagiai paragina pratęsti kalbėjimą, įvardydamas, kad dar liko skirto laiko;
- 10.7. antrosios užduoties dalies (dialogo) metu aiškiai formuluoja užduodamus klausimus, neskubina kandidato, nepateikia ir nesiūlo jam atsakymų variantų;

LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS VBE I DALIES VERTINTOJŲ DARBO VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO DALIES CENTRE TVARKOS APRAŠAS

PATVIRTINTA Nacionalinės švietimo agentūros direktoriaus 2024 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. VK-1042 (Nacionalinės švietimo agentūros direktoriaus 2026 m. sausio 20 d. įsakymo Nr. VK-50 redakcija)

<https://www.nsa.smsm.lt/wp-content/uploads/2026/01/Lietuviu-kalbos-ir-literaturos-VBE-I-dalies-vertintoju-darbo-VBE-dalies-centre-tvarkos-aprasas.pdf>

- 10.8. netaiso gramatikos, sintaksės, tarties ir kirčiavimo klaidų, nekomentuoja kandidato kalbėjimo;
- 10.9. nekomentuoja užduoties turinio ir apie tai nediskutuoja tarpusavyje su vertinančiu vertintoju;
- 10.10. vykdo sprendimus dėl vykdymo ir (ar) vertinimo instrukcijų pritaikymo specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems kandidatams;
- 10.11. vengia dėmesį blaškančio elgesio, vienu metu užduoda tik vieną klausimą, jei būtina, pakartoja arba reformuluoja klausimą, palieka kandidatui laiko pamąstyti ir atsakyti.

Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga

B1 tekstas

Perskaitykite pateiktą tekstą ir jį aptarkite.

*Apibūdinkite **teksto tematiką**, keliamų **problemų aktualumą**.*

*Aptarkite teksto **argumentavimo būdus**, **stilistiką**.*

*Išsakykite **savo požiūrį** į keliamas **problemas**, **pagrįsdami tekstu ir savo patirtimi**.*

*Kalbėdami mintis dėstykite **nuosekliai ir aiškiai**, kalbėkite **taisyklingai**, laikykitės **kalbėjimo etikos reikalavimų**.*

Jums kalbėti skirtos 5 minutės. Likusį laiką (5 minutes) apie šį tekstą ir jame keliamas problemas diskutuokite su egzaminuotoju.

Veidaknygėje manęs nėra

Eglė Frank¹

„Ar tau viskas gerai?“ – atsargiai teiravosi bičiuliai, pastebėję, kad nesu aktyvi socialiniuose tinkluose. Jau vien šis klausimas sąlygoja paradigmą² – jei pasitrauki iš socialinių tinklų, su tavimi kažkas blogai. Prisipažinsiu – pati taip manydavau apie negausų būrelį ten nesančiųjų. Jei tavęs nėra veidaknygėje, tavęs nėra visai?

Socialinių tinklų kuriama iliuzija, kai, matydami vieni kitus virtualių anketų pavidalu, įsivaizduojame būnantys kartu iš tikrųjų, – būsimos metavisatos³ pagrindas. Prasilenkdami gatvėje, vos ne prieš akimirką komentavę vieni kitų įrašus, ne visada atpažįstame vieni kitus. Arba apsimetame, kad neatpažįstame, nes realybėje bendrauti ne taip jauku, ne taip drąsu, nes per daug tikra. Realybė pilna trikdančių dalykų – akių kontakto, mimikos. Dalykų, kurie dažnai pasako apie žmogų daugiau, nei jis norėtų.

Įprasta veidaknygėje rašyti užuojautas. Regis, nuoširdžiai išgyvename patį skausmą. Vis dėlto tik maža dalis nueina į „feisbuko anketos“ tikrąsias šermenis. Aktyviai palaikomi sergantieji – ko ne sparti samarietiško sublimacija, užėmusi kelias sekundes brangaus visų laiko. Kiek tuomet metų mus skiria nuo virtualių laidotuvių?

Veidaknygės kapinyne jau dabar yra daugiau negu trys milijonai anketų. Ant virtualių sienų, atstojančių paminklus, ateinama „uždegti žvakelių“, o išsiblaškę tebesveikina mirusiuosius su gimtadieniu. Absurdo teatras pamažėl virsta distopija⁴, kurioje mirusiuosius galbūt bus galima atgaivinti kaip metavisatos avatus⁵. [...]

Metavisata ir jos modelis – Nilo Stivensono⁶ sukurtas fantazijos vaisius iš jo 1992 m. išleisto romano „Lavina“ („Snow Crash“), kadais atrodęs kaip neįtikėtinas, – apie picų išvežioją, gyvenantį internetiniame fantazijų pasaulyje, – kuo toliau, tuo labiau įgauna apčiuopiamas formas „Facebook“ valdančios „Metos“⁷ ateities planuose.

O kas, jei, eidami iš skaitmeninio rajono į skaitmeninį parką, sutiksime aršiausią savo priešą: būtent smurto proveržių kontrolė būsimoje metaerdvėje – vienas opiausių klausimų. Jei jau dabar, prisidengus ekranais, žodžiais pliekiamasi kaip tikrais kardais, nors realybėje vengiama susidurti žvilgsniais ar net prasilenkti toje pat gatvės pusėje, galbūt virtualybė atvers Pandoros skrynią⁸ ir, paklusę savo archajiškai prigimčiai, vėl grįšime prie vieni kitų galabijimo. Tai kas, kad tik (net?) skaitmeninio.

*

Kuo toliau, tuo labiau tolstu nuo tų dviejų su puse tūkstančio savo metadraugų. Tariusi girdinti trūkinėjant virtualias jungtis, tik visai neskausmingai. Gaila tik keleto, kuriuos sekdavau dėl jų tekstų ir su kuriais, spėju, gyvenimas vargiai suves.

O gal, kaip ir visi klystantys, grįšiu – bet, labai tikiusi, ne tam, kad nueičiau į jų virtualias šermenis ir komentaruose palinkėčiau amžino atilsio.

Metavisačioje amžiams liks aibė mano atvaizdų. Feisbuko terminas ir lietuviškas jo vertalas „veidaknygė“ – tiesioginė nuoroda į tavo veidą. Bet ar tikrai tas veidas tavo?

¹ Eglė Marija Frank (g. 1975) – fotomenininkė, rašytoja.

² Paradigma – teorinių principų sistema; čia – požiūrio aspektas, vertinimo pasirinkimas.

³ Metavisata – alternatyvi, paralelinė visata – įvairių virtualiųjų aplinkų ir socialinio bendravimo tinklas, pakeičiantis tikrovę.

⁴ Distopija – įsivaizduojamas ateities pasaulis, kuriame vyrauja netikrumas, blogis, griovimas, prievarta, represijų suvaržyta visuomenė.

⁵ Avataras arba pseudoportretas – dirbtinė internetinė asmenybė, kaukė, kurią žmogus naudoja virtualiojoje erdvėje bendraudamas su kitais.

⁶ Neal Town Stephenson (g. 1959) – amerikiečių rašytojas fantastas.

⁷ „Meta“ – JAV tarptautinis technologijų konglomeratas, teikiantis socialinės žiniasklaidos ir interneto ryšių paslaugas.

⁸ Pandoros skrynia – iš Antikos mitologijos – nelaimių šaltinis.

Parengta pagal: Eglė Frank, „Veidaknygėje manęs nėra“. Šiaurės Atėnai. 2024-08-16.

Galimi klausimai diskusijai (pokalbį palaikančiam vertintojui). Pokalbį palaikantis vertintojas gali rinktis klausimus iš čia pateiktų arba užduoti kitus su tekstu ir jame nagrinėjama problema bei diskusijos eiga susijusius klausimus.

1. Ar sutinkate su mintimi, kad tavęs „nėra“, jei aktyviai nedalyvauji socialiniuose tinkluose?

Pakomentuokite atsakymą.

2. Kaip jums lengviau bendrauti su žmonėmis – socialinių tinklų erdvėje ar realybėje? Kodėl?

3. Kokių grėsmių žmonijai autorė išvelgia interneto technologijų raidoje? Kokių grėsmių išvelgiate jūs?

4. Koks šio straipsnio autorės apsisprendimas dėl socialinių tinklų, ką ji renkasi? Ką rinktumėtės jūs? Argumentuokite savo pasirinkimus.

5. Ką autorė mano apie „Facebooko“ vertimą į lietuvių kalbą? Ką jai reiškia „veidaknygė“? Ar pavadinimas (tiek angliškas, tiek lietuviškas) atitinka tai, kas šioje erdvėje daroma?

B2 tekstas

Perskaitykite pateiktą tekstą ir jį aptarkite.

*Apibūdinkite **teksto tematiką, keliamų problemų aktualumą.***

*Aptarkite teksto **argumentavimo būdus, stiliistiką.***

*Išsakykite **savo požiūrį** į keliamas problemas, **pagrįsdami tekstu ir savo patirtimi.***

*Kalbėdami mintis dėstykite **nuosekliai ir aiškiai**, kalbėkite **taisyklingai**, laikykitės **kalbėjimo etikos reikalavimų.***

Jums kalbėti skirtos 5 minutės. Likusį laiką (5 minutes) apie šį tekstą ir jame keliamas problemas diskutuokite su egzaminuotoju.

Rytis Zemkauskas¹ apie kiną: menas yra gražus melas, aš noriu, kad mane apgautų

Vilija Andrulevičiūtė

Kas jums yra kinas? Bijau klausti, ar tai darbas, kad nenuskambėtų pernelyg primityviai?

Niekada į kiną nežiūrėjau kaip į darbą. Turbūt reikėtų sakyti, kad tai man yra pramoga. Kartais pramoga jausmams, kartais – galvai. Skirtingi filmai skirtingą džiaugsmą teikia. Žinoma, gali būti ir darbas, jei tenka filmus pristatyti ir privalai juos pasižiūrėti. Bet aš nesijaučiu blogai, kad privalau pasižiūrėti.

Norėčiau aptarti hollywoodinį kiną. Rolandas Maskoliūnas prieš keletą metų interviu LRT.lt sakė, kad filmuose mažėja turinio, siužeto, aktorių darbo, bet daugėja specialiųjų efektų. Taigi turinio prasme kinas tampa vis primityvesnis. Sutinkate? Kas nutiko kino industrijai?

Aš manau, kad kino industrija visada buvo tokia, nieko ypatinga jai nenutiko. Štai kino festivalyje mes rodome dešimtis filmų, kur su turiniu viskas yra gerai. Yra tiesiog dvi pramogos rūšys. Holivudas ne to siekia, jam nereikia gilaus turinio, jam reikia, kad mums būtų smagu. Smagu bijoti, nekęsti, mylėti, užjausti, bjaurėtis. Tai – Holivudo darbas, kad mes išeitume patenkinę šiuos savo poreikius, o tokių poreikių mes turime.

Aš manau, kad jie dirba ir visais laikais dirbo labai profesionaliai, bet jie vis dar daro klaidų, o tai reiškia, kad kinas – vis dar atsitiktinumo kūryba. Tai – daugelio žmonių darbas, ir jo rezultatas – nenuspėjamas. Jei jis būtų nuspėjamas, Holivudas visada laimėtų. Bet ne visada laimi.

Kaip manote, televizija padeda kinui ar kenkia, nes renkasi masinę produkciją, kuri neugdo žiūrovo skonio?

Taip, bet kaip televizija praturtino kiną! Kiek kinas gavo iš televizijos! Kaip kinas išmoko kitaip žiūrėti į kadra, į kasdienybės dokumentiką? Kaip kinas išmoko būti buitiskas, priėmė realybės žanrų taisykles! Aš manau, kad televizija kinui labai daug davė. Jei ne televizija, tam tikra prasme kinas būtų labai skurdus reikalas.

Beje, labai daug žmonių iš televizijos ateina į kiną. Michaelis Haneke atėjo iš televizijos, argentiniečių režisieriai, sukūrė filmą „Garbės pilietis“, neseniai rodytą festivalyje, abu atėjo iš televizijos. Ateina operatorių, kurie moka dirbti greitai, nes televizija yra greitis ir pastabumas.

Kas jums yra geras filmas?

Kuris yra ne visai aiškus. Kurį pasižiūrėjęs nežinai, ką galvoti. O žiūrėk, kitą dieną prisimeni, dar po savaitės prisimeni. Po mėnesio – netikėtai tampa aišku. Tuomet žinai, kad ilgai tavyje gyveno tos sėklos, kurias kūrėjai pasėjo. Tai yra geras kinas.

Aš esu labai geras žiūrovas, stengiuosi negalvoti, noriu, kad mane apgautų. Kas yra menas? Pirmiausia – gražus melas. Aš noriu, kad mane apgautų, nenoriu būti tas gudruolis, kuris seka, kas, kaip ir kodėl vyksta filme, kaip perkąsti tą riešutėlį.

¹ Rytis Zemkauskas (g. 1969) – televizijos žurnalistas, laidų vedėjas, prodiuseris, filmų garsintojas, rašytojas.

Parengta pagal: Vilija Andrulevičiūtė. „R. Zemkauskas apie kiną: menas yra gražus melas, aš noriu, kad mane apgautų“. Bernardinai.lt. 2017-04-10.

Galimi klausimai diskusijai (pokalbį palaikančiam vertintojui). Pokalbį palaikantis vertintojas gali rinktis klausimus iš čia pateiktų arba užduoti kitus su tekstu ir jame nagrinėjama problema bei diskusijos eiga susijusius klausimus.

1. Kuo jus traukia kino menas?
2. Ar sutinkate su mintimi, kad kino industrijoje vis daugiau specialiųjų efektų ir vis mažiau prasmės, profesionalaus vaidybos meno? Savo požiūrį argumentuokite.
3. R. Zemkauskas teigia, kad kinas daug pasimokė iš televizijos. Ką jūs labiau vertinate – unikalius kino filmus ar televizijos serialus, dokumentiką ir pan.? Pateikite pavyzdžių.
4. R. Zemkausko teigimu, geras filmas yra tas, kuris suvokiamas ne iš karto, kuriame prasmė glūdi kažkur giliau ir jai suvokti reikia laiko. Ar esate panašiai svarstę apie kino filmų poveikį?
5. Gal galite paminėti kokių nors matytų lietuvių ar užsieniškų filmų, kuriuos laikote gerais pramoginiais filmais? O kuriuos filmus įvardytumėte kaip prasmingus, ilgam išliekančius atmintyje?

B3 tekstas

Perskaitykite pateiktą tekstą ir jį aptarkite.

Apibūdinkite teksto tematiką, keliamų problemų aktualumą.

Aptarkite teksto argumentavimo būdus, stilistiką.

Išsakykite savo požiūrį į keliamas problemas, pagrįsdami tekstu ir savo patirtimi.

Kalbėdami mintis dėstykite nuosekliai ir aiškiai, kalbėkite taisyklingai, laikykitės kalbėjimo etikos reikalavimų.

Jums kalbėti skirtos 5 minutės. Likusį laiką (5 minutes) apie šį tekstą ir jame keliamas problemas diskutuokite su egzaminuotoju.

Apie moteris, sukėlusias proveržį politikos, kultūros, kulinarijos, muzikos ir literatūros srityse

Rašytoją Eleną Gasiulytę¹ kalbina žurnalistė Virginija Majorovienė

Rengiate ekskursiją „(Ne)pamirštos Vilniaus moterys“. Kaip ir kodėl į Jūsų tyrinėjimo, dėmesio lauką patenka moterys? Domitės feminizmu²?

Taip, esu feministė. Jau kurį laiką domiuosi moterų istorija, skirtingais savo darbais siekiu atskleisti Lietuvos moterų indėlį į šalies kultūrą bei politiką. Labai mėgstu muziką, ko gero, nuo jos ir prasidėjo manasis moterų ieškojimas. Dar būdama jaunesnė apsižiūrėjau, kad daugiausia klausau vyrų atliekamos muzikos. Kadangi į mano gyvenimą tuo metu jau buvo atėjęs feminizmas, situacija pasirodė nesąžininga ir reikalinga iširti. Ėmiau savęs klausinėti – nejaugi moterys negrojo? Pasidomėjusi supratau, kad jų grojo daug ir gerai, tačiau muzikančių reikia kryptingai ieškoti, o vyrai muzikantai populiariojoje kultūroje žinomi tarsi savaime. Ir studijuodama Vilniaus universitete lietuvių filologiją aiškiai mačiau, kad mūsų literatūros kanonas labai vyriškas, o moterys nepelnytai pamirštos.

Panašiai ir su kunigaikštienėmis. Mokydamasi universitete baigiau gidų kursus, kelerius metus teko padirbėti gide Valdovų rūmuose. Per tą laiką iš lankytojų reakcijos pastebėjau, kad apie vyrus kunigaikščius jie dažniausiai būna bent šį tą girdėję, o, vos prakalbusi apie, pavyzdžiui, Boną Sforcą³, įsitikindavau, kad žinios apie moterų istoriją yra minimalios arba apie tai apskritai nieko nežinoma. Geriausiu atveju kas nors būna girdėjęs seniai paneigtą nusibodusį mitą, kad Bona nunuodijo antrąją savo marčią Barborą Radvilaitę⁴. Tada tenka pasiraitoti rankoves ir pasakoti nuo pat pradžių – kad Bona buvo Renesanso epochos permainų pradininkė, kad atvežė į Lietuvą pirmąsias šakutes, makaronus, lazaniją, įpratino vietinius valgyti iki tol sveikatai pavojingomis laikytas daržoves, kad supažindino mūsų dvarą su pirmaisiais kvepalais, kosmetika, itališkais

šokiais, kad aktyviai veikė kaip politikė, inicijavo valakų reformą ir t. t. Visa tai aprašiau ir savo knygoje, Bona kaip tik yra pirmojo skyriaus herojė.

[...]

Su kuria asmenybe tapatinatės?

Norėčiau tikėtis, kad esu bent kiek panaši į Žemaitę⁵. Ji buvo gera pasiutėlė iš prigimimo. Septynis vaikus pagimdžiusi moteris, kaip pati sakė, pradėjo gyventi tada, kai nustojo liuobti kiaules. Sėdėdama lysvėje skaitė Šekspyrą, pati sukdavosi papirosus, rašyti ėmėsi artėdama link penkiasdešimties, o atšventusi 70-metį išplaukė į Ameriką. Visada laikėsi savo, nepakentė veidmainystės, kritikavo išpūsto patriotizmo šalininkus, sąmoningai arba nesąmoningai laužė visas įmanomas normas.

[...]

Labai norėjosi supažindinti publiką su Kaune, Vilijampolėje, žydų ortodoksų⁶ šeimoje gimusia Ema Goldman⁷. Ji emigravo į JAV ir tapo anarchistų⁸ judėjimo lydere, organizavo mitingus, agitavo už darbininkų teises, kritikavo kapitalizmą ir karo industriją. Amerikos valdžia šios moters gerokai prisibijojo, vadino pavojingiausia šalies anarchiste. E. Goldman, kaip ir aš, labai mėgo šokti. Jai laisvė šokti ir patirti gražias akimirkas buvo toks pats rimtas dalykas, kaip ir išsilaisvinti iš nužmoginančios sistemos.

¹ Elena Gasiulytė – rašytoja, filologė, gidė, knygos „Lietuvos vizionierės“ (2019) autorė.

² Feminizmas – socialinis ir intelektualinis visuomeninis judėjimas, kovojantis už moterų teises, teigiantis vyrų ir moterų lygybę.

³ Bona Sforca (1494–1557) – Lenkijos karalienė ir Lietuvos didžioji kunigaikštienė, Žygimanto Senojo žmona, Žygimanto Augusto motina.

⁴ Barbora Radvilaitė (1520–1551) – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės didikė, Lietuvos didžiojo kunigaikščio Žygimanto Augusto žmona, Lenkijos karalienė ir Lietuvos didžioji kunigaikštienė.

⁵ Žemaitė (Julija Beniuševičiūtė-Žymantienė, 1845–1921) – viena žymiausių moterų rašytojų, lietuvių literatūros klasikė.

⁶ Ortodoksas – kuris griežtai laikosi nustatytų religinių principų ir tiesų, paklūsta doktrinai.

⁷ Emma Goldman (1869–1940) – Lietuvos žydų kilmės visuomenės veikėja. Pagarsėjo savo anarchistiniais raštais, kalbomis ir veiksmais.

⁸ Anarchizmas – socialinis politinis judėjimas, neigiantis valstybinę valdžią, propaguojantis neribotą asmenybės laisvę.

Parengta pagal: Virginija Majorovienė, „Dvi menininkės – apie moteris, sukėlusias proveržį politikos, kultūros, kulinarijos, muzikos ir literatūros srityse“. Moteris.

Galimi klausimai diskusijai (pokalbį palaikančiam vertintojui). Pokalbį palaikantis vertintojas gali rinktis klausimus iš čia pateiktų arba užduoti kitus su tekstu ir jame nagrinėjama problema bei diskusijos eiga susijusius klausimus.

1. Kodėl autorė atkreipė dėmesį į moterų problemą? Gal esate pastebėję nevienodą vyrų ir moterų (vaikinų ir merginų) padėtį šiandienos gyvenime?
2. Ką nauja iš šio pokalbio sužinome apie Boną Sforcą? Kodėl, jūsų nuomone, žmonėms patinka tikrovės neatitinkančios žinios apie istorines asmenybes?
3. Kuo autorei patraukli Žemaitė?
4. Ar galėtumėte išskirti istorinių, kultūros ar šių dienų asmenybių (vyrų ar moterų), kurios jums yra autoritetai, su kuriomis norėtumėte tapatintis?
5. Ar sutinkate su mintimi, kad šiuolaikiniame pasaulyje moterų ir vyrų teisės (vis dar) nėra lygios?

A1 tekstas

Perskaitykite pateiktą tekstą ir jį aptarkite.

Apibūdinkite teksto tematiką, keliamų problemų aktualumą.

Aptarkite teksto argumentavimo būdus, stilistiką.

Išsakykite savo požiūrį į keliamas problemas, pagrįsdami tekstu ir savo patirtimi.

Kalbėdami mintis dėstykite nuosekliai ir aiškiai, kalbėkite taisyklingai, laikykitės kalbėjimo etikos reikalavimų.

Jums kalbėti skirtos 5 minutės. Likusį laiką (5 minutes) apie šį tekstą ir jame keliamas problemas diskutuokite su egzaminuotoju.

Dalia Staponkutė.¹ Motinų tylėjimas

Nesu išgyvenusi niūresnio paveikslą: tylinti motina ir svetima kalba tarp savęs čiulbantys jos vaikai arba – motina su penkių svetimos kalbos žodžių bagažu, lemenanti vaikams ką nors panašaus į you-me-come-give-hand². Kas tu, mama, gal mumija? – nusiviepia motinai į veidą pramuštgalvis lietuvės ir graiko vaikelis, kai ši, vykstant melodingam graikiškam pašnekesiui, mįslingai tyli. Kokia mama, jos emocija, kalbinio žaismo galimybės, ką ji, bekalbė, gali suteikti, išskyrus beribį, klampų nuobodulį? [...] Ne motinos kalbinėje aplinkoje arba už jos Tėvynės ribų gimę vaikai „išsižada“ mamos tą pačią akimirką, kai pasijunta pajėgūs paleisti jos ranką. Vaikai, net pypliai, sugeba peršokti prarają tarp motinos ir vietos tokiu greičiu, kad „kitatautė“ motina nespėja aiktelėti, kai lieka ant skardžio priešingoje pusėje. Jei ji nori neatsilikti nuo savo atžalų svetimoje kalbinėje aplinkoje, turi virsti vaiku – guvia, imlia ir nutrūktgalviška. [...]

Tokių tylinčių motinų vis daugėja, o su jų plintančia tyla pasaulis vis agresyviau kalba apie globalizaciją, ir jai paklūsta, sakytum, ji – kerštas tylinčioms motinoms arba jų tylos pasekmė. [...]

Nuolatos, išbandydama įprastą maršrutą Lietuva–Graikija–Kipras, sutinku dešimtis, šimtus lietuvių merginų, tapusių kitataučių žmonėmis ir jų vaikų motinomis, dorai nemokančių kitos kalbos, tik gimtąją. Biologinis laikrodis skubina: deja, yra vaikams ir vyrams skirtas, nesusigražintinas laikas! Betgi kaip jūs susikalbate? – klausiu oro uoste vienos ilgakojės gražuolės. Ir ši, įžiebusi perlų šypsena, atsako: o kam ta kalba? Yra pirštai, kartais piešiu, jei visai riesta... [...] Arba: vienas pažįstamas graikas įspūdingai pasakojo, kaip važiuavęs į „pingvinų kraštą“ (tokia jam pasirodė Lietuva žiemą iš paukščio skrydžio) pirštis savo išrinktajai, mokėdamas vienintelį I love you³. Jo širdies dama temokėjo tiek pat. Patyręs kultūrinį ir skrandžio šoką nuo lietuvių „svetingumo“, nušalęs pietietiškais batais apautas kojas ir žagsėdamas nuo automatiškai bet kuriai situacijai klijuojamo I love you, jis savo moterį vis dėlto išsivežė. Sumanymas išsipildė: pora susituokė, apsistojo graikų žemėje, susilaukė vaikų ir tebegyvena kalbinės mistikos sąlygomis. Vaikai lietuviškai nekalba, motina nekalba graikiškai, šiek tiek pramoko angliškai... Ir tokių istorijų šimtai. Taip, jausmai yra daugiau nei kalba, daugiau nei pats žmogus apie tai supranta, tačiau klausiu savęs – kaip be kalbos juos išreikšti? [...] Skaudžiausią nostalgiją jaučia

motinos, negalinčios kalbėtis su savo vaikais gimtąja kalba. Nuskausminamojo vaisto nėra, kaip nebūna ir grįžimo į nepavejamą kometą – Motherlandą⁴. [...]

Ir vis dėlto... kaip senamadiška stebėtis poromis, kurių vis daugėja. Jų vaikai, tegu ir gimę iš bežodės sueities, nardo daugiakalbystės vandenyse nelyginant žuvys ir renkasi kalbas ne pagal motiną, o – pagal buvimą čia ir dabar. Štai šitaip tvirtėja ir pasipildo kosmopolito sąvoka – tai pasaulietis, kuriam motinos kalba nėra prima madonna⁵. Tai sukuria ir šiuolaikinės šeimos atmainas: vaikams motiniški ar tėviški jausmai, gaunami iš aplinkos, gali būti ir neretai yra svarbesni už motiną-gimdytoją ar tikrą tėvą.

Stebėdama mano gimtosios kalbos agoniją⁶ vaiko lūpose, regiu savo pačios nyksmo paveikslą... [...] Vien praktikos nepakanka, ji liūdna. Nepakanka gyventi, negalvojant, kaip gyventi naujoje situacijoje. Neapmąstoma praktika kaip netašytas medis anksčiau ar vėliau pasmerkta laužui. [...]

¹ Dalia Staponkutė (g. 1964) – rašytoja, vertėja, gyvenanti Kipre; kelionės tarp Kipro ir Lietuvos jai asmeniškai svarbi, skaudi tema.

² Nerišlūs anglų kalbos žodžiai: tu-aš-ateik-duok-ranką.

³ *I love you* (angl.) – aš tave myliu.

⁴ *Motherland* (angl.) – motinos žemė, gimtinė.

⁵ Žodžių žaismas: tarptautinis žodis primadona, svarbiausia dainininkė operoje (iš it. *prima donna* – pirmoji ponija), čia pakeičiamas pirmąja madona, t. y. Dievo motina (it. *prima Madonna*).

⁶ Agonija – merdėjimas.

Parengta pagal Dalios Staponkutės esė knygoje „Lietumi prieš saulę“, Vilnius: Apostrofa, 2007.

Galimi klausimai diskusijai (pokalbį palaikančiam vertintojui). Pokalbį palaikantis vertintojas gali rinktis klausimus iš čia pateiktų arba užduoti kitus su tekstu ir jame nagrinėjama problema bei diskusijos eiga susijusius klausimus.

1. Kokiomis aplinkybėmis rašytojos vaizduojamos motinos, tik keliais žodžiais galinčios susikalbėti su savo vaikais. Kokia yra nemokančios savo vaikų kalbos motinos jausena, kaip ji apibūdinama tekste?
2. Pasamprotaukite, kokias vertybes paprastai motina perduoda vaikui su gimtąja kalba.
3. Kodėl motinų negalėjimą susikalbėti su savo vaikais gimtąja kalba rašytoja laiko tragiška būseną? Iš kokių detalių suprantame, kad jai asmeniškai šis klausimas yra skaudus, svarbus?
4. Kodėl daugėja motinų, neišmokančių vaikų savo gimtosios kalbos? Koks yra ryšys tarp esė minimo šeimų susvetimėjimo ir globalizacijos procesų?
5. Rašytoja teigia, kad, vaikui pamirštant motinos kalbą, pamažu tarsi miršta ir pati motina. Kaip suprantate tokią žmogaus ir „kalbos agoniją“? Kaip manote, kodėl žmogui svarbu turėti galimybę laisvai reikšti mintis per kalbą, būti suprastam gimtąja kalba

A2 tekstas

Perskaitykite pateiktą tekstą ir jį aptarkite.

Apibūdinkite teksto tematiką, keliamų problemų aktualumą.

Aptarkite teksto argumentavimo būdus, stilistiką.

Išsakykite savo požiūrį į keliamas problemas, pagrįsdami tekstu ir savo patirtimi.

Kalbėdami mintis dėstykite nuosekliai ir aiškiai, kalbėkite taisyklingai, laikykitės kalbėjimo etikos reikalavimų.

Jums kalbėti skirtos 5 minutės. Likusį laiką (5 minutes) apie šį tekstą ir jame keliamas problemas diskutuokite su egzaminuotoju.

Perkantis žmogus

Regimantas Tamošaitis¹

1929 m. G. Petkevičaitė-Bitė² rašė: „Šiandien, kai beprotiškas gyvenimo tempas, kai susvetimėjęs žmogus yra priverstas varžyti savo jausmus, aistros polėkį pakeičia trivialus³ įspūdžių geismas“, „ir kažkoks įspūdžių besotumas laiko mus pavergęs“.

Sunku patikėti, kad šioms citatoms tiek daug metų. Juk tas beprotiškas gyvenimo tempas, susvetimėjimas, įspūdžių geismas – mūsų gyvenimo tikrovė, tiesiog norma. Tačiau įspūdžių geidžiantis žmogus dabar nėra linkęs varžyti savo jausmų. Ir dar: atrodo, kad tais įspūdžiais mes esame persisotinę, kartais nuo jų gausos darosi bloga. Gyvename informacinio ir prekių pertekliaus visuomenėje, mus nuolat atakuoja agresyvūs reklamos čiuptuvai, kurie taikosi į mūsų gyvenimą iš visur: iš televizijos, radijo, interneto, iš gausybės reklaminių skydų pakelėse. Net ir asmeniškiausia komunikacijos priemonė – mobilusis telefonas – darosi parazitas: reklaminiai siūlymai pasiekia mus intriguojančių žinučių pavidalu. Mūsų nuolat tyko klastingi pažadai apie vienus ar kitus mūsų laukiančius malonumus. Tik nusipirk ką nors ir galėsi džiaugtis.

Komerciniam pasauliui reikalinga mūsų gyvybinė energija: mūsų laikas, protas, jausmai. Visa tai atiduodama mainais už prekę. Už visa tai, kuo esame gyvi, siūloma abejotinos vertės daiktų, patarnavimų ar šiaip malonių įspūdžių.

Bet nieko gyvenime nėra už dyką, už viską reikia mokėti – pačiu gyvenimu. Daiktų perteklius mūsų namuose rodo mūsų pavergimo laipsnį. Retas žmogus moka atsikratyti nereikalingų daiktų arba jais dalytis su kitais žmonėmis, kuriems tokių daiktų trūksta.

Tačiau įdomiausia yra ne tiek daiktų turėjimo, kiek jų pirkimo reiškinys. Žmogui maloniausias yra pats pirkimo veiksmas, kuriame įvyksta tam tikra galių ir galimybių apykaita. Pirkimo poreikis pasižymi periodiškumu, jis atsiranda tada, kai pirkėjas pradeda stokoti emocinių patirčių, kai jo kišenė kažkiek pritvinksta pinigų, kurie yra ne kas kita, kaip ženklais paversta žmogaus gyvybinė energija. Pirkdamas žmogus įrodo savo jėgą prekei ir pasauliui. Jis išreiškia savo valią, jis dominuoja.

Panaši pirkimo karštinė vyksta ir literatūros pasaulyje, kur knyga vis labiau netenka dvasinės vertybės reikšmės ir tampa komercinio pasaulio elementu, prekiniu ženklu. Kūryba pradeda paklusti prekybos

dėsniams: knyga yra produktas, kuris turi būti nuolat atnaujinamas ir pelningai realizuojamas. Blogi tie autoriai, kurių produkcija guli nerealizuota: ant jų pyksta leidėjai, be to, ir jie patys jaučia kaltę ir kenčia dėl kūrybinio nevisavertiškumo.

Antai su kokių karštingu džiaugsmu po naujos knygos pristatymo išpūdziais dalijasi kai kurios rašytojos ir leidėjos: įveikiau su savo knyga tą ir aną klasiką (pagal išparduotą tiražą); o dabar parašysiu kitą knygą, dar kietesnę ir dar storesnę. Kai kurie rašytojai ir rašytojos labai rimtai rūpinasi savo knygų – būtinai romanų – storumu, lyg nuo to priklausytų jų meninė vertė. O į mases nutaikyti stori romanai – tai tarsi dideli žurnalai, kurių galiojimo laikas yra ribotas.

Beje, visuomenėje visuomet buvo ir bus tokia žmonių padermė, kuriems nėra svarbūs nei daiktai, nei pinigai. Šie mistiški žmonės gyvenimo malonumą patiria kažkoku kitu būdu. Jie knygas kuria ne dėl pinigų ir vadina tai kūryba. Ta vadinamoji „genialioji mažuma“ yra nematoma civilizacijos ašis, kuri koreguoja komercinio pasaulio traukos laukus, ir šie negali pasireikšti totališkai ir įtraukti į daiktų sferą viso žmogaus su visa jo dvasia.

Kartais taip ir nesuvoki – ar čia perki greito vartojimo daiktą, ar ilgalaikę vertybę.

¹ Regimantas Tamošaitis (g. 1956) – literatūrologas, eseistas.

² Gabrielė Petkevičaitė-Bitė (1961–1943) – Lietuvos rašytoja, publicistė, visuomenės ir politinė veikėja.

³ Trivialus – banalus, lėkštas, nuvalkiotas; paprastas.

Parengta pagal Regimanto Tamošaičio straipsnį „Perkantis žmogus“, *Metai*, 2005 m., Nr. 11

Galimi klausimai diskusijai (pokalbį palaikančiam vertintojui). Pokalbį palaikantis vertintojas gali rinktis klausimus iš čia pateiktų arba užduoti kitus su tekstu ir jame nagrinėjama problema bei diskusijos eiga susijusius klausimus.

- 1. Kas būdinga straipsnyje vaizduojamai vartotojų visuomenei?*
- 2. Ar sutinkate su išsakytomis mintimis, kad mus supa perteklinės informacijos laukai, nuolat raginantys pirkti? Pagrįskite savo atsakymą. Paminėkite pavyzdžių iš savo patirties.*
- 3. Ką, jūsų manymu, žmogus atiduoda mainais už pirkinius?*
- 4. Pasvarstykite, kodėl apsipirkimas gali teikti malonumą.*

A3 tekstas

Perskaitykite pateiktą tekstą ir jį aptarkite.

Apibūdinkite teksto tematiką, keliamų problemų aktualumą.

Aptarkite teksto argumentavimo būdus, stilistiką.

Išsakykite savo požiūrį į keliamas problemas, pagrįsdami tekstu ir savo patirtimi.

Kalbėdami mintis dėstykite nuosekliai ir aiškiai, kalbėkite taisyklingai, laikykitės kalbėjimo etikos reikalavimų.

Jums kalbėti skirtos 5 minutės. Likusį laiką (5 minutes) apie šį tekstą ir jame keliamas problemas diskutuokite su egzaminuotoju.

Regimantas Tamošaitis¹ apie poeziją kaip paukščių čiulbėjimą ir gyvenimą, kuriame, rodos, nieko naujo

Kalbino žurnalistė Laura Jakavičiūtė

Ar matote tam tikrų pokyčių, tendencijų lietuvių literatūroje ir poezijoje?

Keičiasi pasaulis, keičiasi tikrovė, tad keičiasi ir mūsų gyvenimo būdas, kartu ir literatūra. Viskas, mano nuomone, kyla iš praktinės veiklos, iš realaus gyvenimo. Kokia yra žmogaus egzistencija, tokia yra ir jo pasaulėžiūra. Nuo veiklos priklauso žmogaus kūryba, kalba, vertybės ir visa kita.

Praėjusioje epochoje Lietuvoje, agrarinės kultūros² šalyje, buvo stiprūs žemdirbystės papročiai ir stiprus gamtos jausmas. Nuo gebėjimo jausti gamtą, žemės būsenas priklausė žmogaus išlikimas. Žemės reiškinius reikėjo mokėti įvardyti. Tad ir mūsų kalba buvo savotiškai gyvesnė, susieta su gamtine realybe, su gyvybiniais gamtos procesais. Žodžiu, buvome susieti su žemdirbio realybe. O dabar, kai pereiname į informacinę visuomenę ir technologinę kultūrą, lietuviškas žodis tarsi atitrūksta nuo žemdirbio realybės ir įgyja sausą informacinę, techninę reikšmę. Todėl ir literatūra, perimanti naujus technologiškai nuspaldintus žodžius, netenka kalbinio vaizdingumo. Antai Juozo Baltušio³ kalboje viskas yra gaivališka, regis, gali net tiesiogiai pajusti jo minimus augalinius motyvus ir visą gamtinės gyvybės chaosą. Romualdo Granausko⁴ kūryboje irgi daug gyvų gamtos ir žemės pajautų. Na, visa tai prasideda nuo Donelaičio.

Taigi dabar mūsų kalba atitrūksta nuo realybės ir pradeda pleventi neaiškioje informacinėje terpėje ir psichologinėje erdvėje. Kalba darosi abstrakti, o literatūroje atsiveria globalūs suvienodinti pasauliai, kitokia juose ir problematika. Ji labai tolima tradicinei žemdirbio buičiai ir jo kalbai. Formuojasi šiek tiek kitoks individas, randasi kitokia kultūrinė asmens tapatybė, kinta jo savastis. Taigi, keičiasi pasaulis, keičiasi žmogus, todėl keičiasi ir kalba, o su ja ir literatūra.

Ryšciausias pavyzdys literatūroje – Akvilinos Cicėnaitės knyga „Anglų kalbos žodynas“ (2022)⁵, kurioje veikėja, gyvendama Australijoje, apmąsto ir tarsi pasisavina viską, ką mato toje šalyje: ir jos istoriją, ir papročius, ir visokius daiktus, bandydama jų pavadinimus perkelti iš anglų kalbos į savo gimtąją kalbą, kad galėtų jaukiai gyventi svetimoje šalyje. Taigi rašytoja kalbos priemonėmis tarsi kuria naują pasaulį, kuriame nori sujungti savo lietuviškas ir australietiškas patirtis. Bet lietuviškas žodis čia jau yra kiek kitoks. Jis yra netekęs jautrumo gamtinei aplinkai.

Tradicinėje kaimo kultūroje žmogaus jautrumas aplinkai buvo kitoks. Nes ką tu anuomet matei aplink save? Ogi karvę, kiaulę, kaimyno tvorą bei daržus, kokią baltą katytę, kurią numušė vaikas ir kurią aprašė Jonas Biliūnas. O šiandien mūsų jautrumas kiek kitoks, globalinis. Mūsų literatūros personažai blaškosi po visą pasaulį ir bando jį prisijaukinti.

Visa tai keičia ne tik kalbą, bet ir žmogų. Šiame informaciniame pasaulyje, kur viskas laikina, viskas greitai kinta, žmogus nespėja susiformuoti kaip asmenybė: jis yra tarsi subyrėjęs, fragmentuotas, trumpalaikis, niekuomet iki galo nesubręstantis. Nes žmogus dažniausiai neturi pastovių namų, neturi ir nuolatinio darbo, vienos profesijos įgūdžių, jo technologijos nuolat keičiasi, tada jis nesukuria ir tvirtų žmogiškųjų santykių. Taip nepastebimai pradedame gyventi labiau virtualioje realybėje nei tikrovėje. Draugaujame su socialinių tinklų kaukėmis, o ne su gyvais žmonėmis. O juk patys esame ne virtualūs, ne algoritmų sukonstruoti, o kilę iš gamtos, gyvi. Todėl naujas kalbinis pasaulis, naujoji informacinė kultūra, kuri šiaip yra nelygstamai pranašesnė už praėjusios epochos žinių lygį ir gyvenimo kokybę, vis dėlto kartais mus ima varginti ir neteikia džiaugsmo. Nes mūsų prigimtis, mūsų gyvastis visgi tebegyvena gamtoje, o ne virtualios realybės ekranuose.

¹ Regimantas Tamošaitis (g. 1956) – literatūrologas, rašytojas, vadovėlių autorius.

² Agrarinė kultūra – kuri pagrįsta žemės ūkiu, žemdirbyste.

³ Juozas Baltušis (1909–1991) – rašytojas, pasižymėjęs sodria, vaizdinga kalba, sukūręs išpūdingų kaimo gyvenimo aprašymų.

⁴ Romualdas Granauskas (1939–2014) – rašytojas, įtaigiai vaizdavęs giliuosius kaimo žmogaus ir gamtinio pasaulio ryšius.

⁵ Akvilina Cicėnaitė (g. 1979) – rašytoja, siekusi jungti lietuviškąją veikėjos prigimtį su emigrantės gyvenimo patirtimis.

Parengta pagal: „Regimantas Tamošaitis apie poeziją kaip paukščių čiulbėjimą ir gyvenimą, kuriame, rodos, nieko naujo.“ Kalbino žurnalistė Laura Jakavičiūtė. Ateitis.lt, 2023-06-05.

Galimi klausimai diskusijai (pokalbį palaikančiam vertintojui). Pokalbį palaikantis vertintojas gali rinktis klausimus iš čia pateiktų arba užduoti kitus su tekstu ir jame nagrinėjama problema bei diskusijos eiga susijusius klausimus.

1. Ar sutinkate su Tamošaičio mintimi, kad kalba susijusi su žmogaus gyvenimo būdu, jo darbais? Pagrįskite savo nuomonę.

2. Kaip, pasak autoriaus, kalboje ir literatūroje atsispindi žemdirbiškas gyvenimo būdas?

3. Kaip straipsnyje apibūdinama informacinės visuomenės kalba? Ar sutinkate su tokia nuomone?

4. Kokie yra greitai kintančio pasaulio privalumai ir pavojai? Ką manote apie klajoklišką žmogaus gyvenimo būdą?

5. Kaip jūs manote, ar šiandienos žmogus (asmeniškai jūs) yra paskendęs virtualioje realybėje ir neturi santykio su gamta, jam trūksta tiesioginio bendravimo su žmonėmis? O gal egzistuoja kitokie, nei autorius piešiami, žmonių santykiai?

**LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO
PIRMOSIOS DALIES UŽDUOTIES BENDRIEJI VERTINIMO KRITERIJAI**

**I SKYRIUS
HOLISTINIS VERTINIMAS**

1. Vertinimo kriterijai, pagal kuriuos vertina pokalbį palaikantis vertintojas (*holistinis vertinimas; surinkti taškai pridedami prie detaliojo vertinimo metu surinkto bendro taškų skaičiaus*)

Kriterijus ir aprašas	Taškai
1.1. Užduotis atlikta puikiai (įvykdyti visi pateikti reikalavimai): išsamiai atskleista tema, pristatymas (kandidato monologas) struktūruotas, galimas vienas kitas neesminis analizės trūkumas; pokalbio metu kandidato teiginiai visiškai adekvatūs (plėtojama pateikto teksto mintis), tinkamai išplėtoti, tiksliai ir išsamiai atsakoma į klausimus. Kalbama sklandžiai, vartojamas tinkamas, turtingas, įvairus žodynas, gali pasitaikyti viena kita kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaida.	4
1.2. Užduotis atlikta gerai (įvykdyti dauguma pateiktų reikalavimų): pakankamai atskleista tema, pristatymas (kandidato monologas) struktūruotas; galimas vienas kitas neesminis analizės trūkumas; pokalbio metu kandidato teiginiai visiškai adekvatūs (plėtojama pateikto teksto mintis), tiksliai ir išsamiai atsakoma į didesnę dalį klausimų. Kalbama sklandžiai, vartojamas tinkamas, įvairus žodynas, pasitaiko keletas kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaidų.	3
1.3. Užduotis atlikta patenkinamai (įvykdyti pagrindiniai pateikti reikalavimai): tema atskleista iš dalies, pastebimas vienas kitas pristatymo (kandidato monologo) struktūros ar nuoseklumo trūkumas; pokalbio metu kandidato teiginiai visiškai adekvatūs (plėtojama pateikto teksto mintis), bet atsakymams stinga tikslumo, išsamumo. Užfiksuojama sklandaus kalbėjimo trūkumų, vartojamas iš dalies tinkamas, bet neįvairus žodynas, daroma kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaidų.	2
1.4. Užduotis atlikta silpnai (įvykdyta mažiau nei pusė užduoties reikalavimų): tema atskleista nepakankamai, pristatymas (kandidato monologas) nestruktūruotas; pokalbio metu išsakyti kandidato teiginiai tik iš dalies adekvatūs (plėtojama pateikto teksto mintis), tiksliai ar išsamiai atsakoma į mažesnę dalį klausimų. Vartojamas žodynas ribotas, kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaidų gausa netrukdo suprasti sakomo teksto.	1
1.5. Užduoties atlikimas neatitinka pirmiau aprašytų reikalavimų.	0

II SKYRIUS DETALUSIS VERTINIMAS

2. Vertinimo kriterijai, pagal kuriuos vertina vertinantis vertintojas

Kriterijus	Kriterijaus aprašas	Taškai
2.1. Teksto analizė teminiu ir stilistiniu aspektu	2.1.1. Tinkamai analizuoja tekstą: supranta autoriaus tikslą, adresatą, temą, problemą, pagrindinę mintį, atskleidžia autoriaus požiūrį, aptaria argumentavimo būdus, turiniui reikšmingą raišką. Yra vienas kitas neesminis trūkumas.	4
	2.1.2. Tinkamai analizuoja tekstą: supranta autoriaus tikslą, adresatą, temą, problemą, pagrindinę mintį, atskleidžia autoriaus požiūrį, aptaria argumentavimo būdus, turiniui reikšmingą raišką. Yra vienas kitas analizės trūkumas.	3
	2.1.3. Ne visai tinkamai analizuoja tekstą: formuluojant autoriaus tikslą, adresatą, temą, problemą, pagrindinę mintį yra trūkumų, iš dalies aptaria argumentavimo būdus.	2
	2.1.4. Tekstas beveik neanalizuojamas, tik atskiri kalbėjimo fragmentai susiję su tekstu, didžioji kalbėjimo dalis yra bendro pobūdžio samprotavimas ir (ar) teksto atpasakojimas.	1
	2.1.5. Užduoties atlikimas neatitinka pirmiau aprašytų reikalavimų.	0
2.2. Kandidato požiūrio į tekste keliamas problemas atskleidimas	2.2.1. Kandidato požiūris atskleistas aiškiai: pagrindžiamas arba paneigiamas tekste keliamų problemų aktualumas. Asmeninis požiūris pagrįstas savo socialine ar kultūrine patirtimi.	3
	2.2.2. Kandidato požiūris išsakomas, bet argumentams trūksta svarumo. Asmeninis požiūris pagrįstas savo socialine ar kultūrine patirtimi.	2
	2.2.3. Kandidato požiūris išsakomas, bet argumentai netinkami / remiamasi tik tekstu / neargumentuota.	1
	2.2.4. Užduoties atlikimas neatitinka pirmiau aprašytų reikalavimų.	0
2.3. Kalbėjimo struktūra, minčių nuoseklumas	2.3.1. Laikomasi trinarės teksto struktūros: yra aiški įžanga, dėstymas ir apibendrinimas. Mintys dėstomos nuosekliai, logiškai. Galimas vienas kitas neesminis nuoseklumo trūkumas. Kalba išbaigta.	2
	2.3.2. Struktūra turi trūkumų: nėra aiškios įžangos, dėstymo ar apibendrinimo. Mintys dėstomos nenuosekliai, pastebima logikos trūkumų. Kalba neišbaigta.	1
	2.3.3. Užduoties atlikimas neatitinka pirmiau aprašytų reikalavimų.	0
2.4. Atsižvelgimas į komunikavimo situaciją	2.4.1. Kalbėjimo intonacija, garsas ir tempas atitinka kalbinę situaciją. Laikomasi viešojo bendravimo etikos. Tinkamai naudojamos neverbalinės (gestai, akių kontaktas, mimika, kūno kalba) priemonės. Galimas vienas kitas trūkumas.	1
	2.4.2. Užduoties atlikimas neatitinka pirmiau aprašytų reikalavimų.	0

2.5. Dalyvavimas pokalbyje	2.5.1. Kandidatas aktyviai dalyvauja pokalbyje. Natūraliai ir išsamiai atsako į klausimus, logiškai susieja savo atsakymus su monologe išsakytomis mintimis.	3
	2.5.2. Kandidatas ne į visus klausimus atsako išsamiai, sieja savo atsakymus su monologe išsakytomis mintimis.	2
	2.5.3. Kandidatas atsako / bando atsakyti į vieną kitą klausimą ir (ar) savo atsakymų nesieja su monologe išsakytomis mintimis ir (ar) joms prieštarauja.	1
	2.5.4. Užduoties atlikimas neatitinka pirmiau aprašytų reikalavimų.	0
2.6. Kalbinė raiška ir taisyklingumas	2.6.1. Monologo ir dialogo metu kalbama sklandžiai, tinkamai formuluojami sakiniai, vartojamas deramas ir įvairus atitinkamo stiliaus (registro) žodynas. Vartojamos sąvokos tikslios ir tinkamos. Gali pasitaikyti viena kita kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaida.	3
	2.6.2. Monologo ir dialogo metu kalbama pakankamai sklandžiai, galimas vienas kitas sklandumo ir (ar) rišlumo trūkumas, keletas sakinių formulavimo pažeidimų; vartojamas deramas ir įvairus atitinkamo stiliaus (registro) žodynas. Vartojamos sąvokos tinkamos. Daroma kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaidų.	2
	2.6.3. Monologo ir dialogo metu kalbama ne visai sklandžiai; pasitaiko sakinių formulavimo pažeidimų, vartojamas iš dalies tinkamo stiliaus (registro), bet skurdus žodynas. Pasitaiko sąvokų vartojimo netikslumų. Kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaidų gausa netrukdo suprasti sakomo teksto.	1
	2.6.4. Užduoties atlikimas neatitinka pirmiau aprašytų reikalavimų.	0

PASTABOS:

1. To paties tipo tarties, kirčiavimo, žodyno, gramatikos klaidos laikomos viena klaida (pavyzdžiui, netaisyklingas priešdėlinių veiksmažodžių kirčiavimas, priešpaskutinio skiemens taisyklės pažeidimai, linksnių ir prielinksnių vartojimo klaidos ir kt.).
2. Visa užduotis vertinama nuliu, jeigu kandidatas:
  - pirmosios užduoties dalies (monologo) metu tik perskaito užduotyje pateiktą tekstą, jo neanalizuoja;
  - pirmosios užduoties dalies (monologo) metu analizuoja ne savo užduotyje pateiktą tekstą.

Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga

A kurso užduotis

Perskaitykite pateiktą tekstą ir jį aptarkite.

*Apibūdinkite **teksto tematiką**, keliamų **problemų aktualumą**.*

*Aptarkite teksto **argumentavimo būdus**, **stilistiką**.*

*Išsakykite **savo požiūrį** į keliamas problemas, **pagrįsdami tekstu ir savo patirtimi**.*

*Kalbėdami mintis dėstykite **nuosekliai ir aiškiai**, kalbėkite **taisyklingai**, laikykitės **kalbėjimo etikos reikalavimų**.*

Jums kalbėti skirtos 5 minutės. Likusį laiką (5 minutes) apie šį tekstą ir jame keliamas problemas diskutuokite su egzaminuotoju.

Kaip nepasiduoti skaitymo karštinei

Marius Burokas¹

Būna metuose savaitių ir mėnesių, kai pasijunti skęstas po neperskaitytų, bet būtinų dėl vienos ar kitos priežasties perskaityti knygų tvane. Būna laikotarpis, kai jautiesi it voverė knygų rate, it belaisvis už knygų stirtų grotų. Štai tada su kreiva šypsena prisimeni dažno rašytojo ar kultūros veikėjo paraginimą: „Skaitykite! Skaitykite daug! Skaitykite viską!“

Juokingiausia tai, kad nejučia pats tapau visur spėjančio ir viską perskaitančio skaitytojo pavyzdžiu. Mano apžvalgos reguliariai pasirodo spaudoje, skamba per radiją, įvairūs skaitymo pasiūlymai mirga socialiniuose tinkluose. Atrodytų, kad nieko daugiau neveikiu, tik palaimingai skaitau: taip, tai aš perskaičiau visas šių metų dėmesio vertas poezijos knygas. Ir vertimus! Ir lietuvių romanus! Ir dokumentinę literatūrą!

Daugelis į tai žiūri su pavydu ar susižavėjimu, atseit, štai žmogus rado svajonių darbą – skaito ir vargo nežino. Yra ir tokių, kurie panašius skaitytojus laiko veltėdžiais arba *a priori*² žvelgia įtariai – na, negali sveiko proto šiuolaikinis žmogus tiek perskaityti. Prisipažinsiu: iš tiesų negali. Bet perskaito. Kaip?

Dažniausiai paviršutiniškai. Atskleisiu tiesą, kurią patys žinote ar seniai įtarėte: daugybė knygų net nevertos skaityti. Skamba kaip šventvagystė. Galbūt. Čia egzistuoja vienas itin paprastas principas: jei laikote save skaitytoju, jums reikėtų būti susipažinus su esminėmis (ir, be abejo, jums asmeniškai įdomiomis ir svarbiomis) lietuvių ir pasaulio klasikos knygomis. Visa kita – laisvai pasirenkama ir visiškai neprivaloma.

Žinoma, galite būti poezijos gerbėjas, mokslinės fantastikos mėgėjas, meilės romanų glaudytojas. Tiesiog reikia susivokti, kas jums svarbu, kas būtina jūsų asmenybės ir išsilavinimo pamatui, o kas tėra laisvalaikis, skaitymo turizmas, sodelis pasivaikščioti (nieks nesakė, kad tas sodelis nebūtinas – jis reikalingas).

Todėl skaitytojui geriau neištaškyti savo dėmesio skaitant viską, kas pakliuvo, nenuvarginti galvos, „nenumušti“ sau skonio. Laikykitės įsikibę to, kas jums miela ir artima, o retkarčiais išlįskite apsižvalgyti ir į platesnius vandenis. Arba taip: skaitykite viską, kol pasidarys bloga, ir galų gale pamatysite, kad iš visos perskaitytos košės jums lieka viena ar dvi knygos, – kryptis taps aiški.

O tokiems skaitytojams kaip aš, kurie ima daugiau skaityti iš reikalo nei dėl malonumo, būtina daryti pertrauką. Kad viskas galutinai neapkarstų. Kad neprarastume perspektyvos. Kad nenusiviltume ir nepervargtume. Pailsėti galima visaip – kad ir visiškai neskaitant. Tai sunkiai įmanoma, bet padaroma – gali savaitę bukai spoksoti visus praleistus ir kitų seniai pažiūrėtus serialus, padeda. Gali išvažiuoti į mišką, gali užsiimti sportu. Man labiausiai padeda kelionės – jose beveik nesinori skaityti: būni ir pavargęs, ir kupinas įvairiausių kitų įspūdžių. Užtat kaip noriai grįžęs atsiverti knygą, kurią su pasibodėjimu palikai pradėtą ant stalo, nutaręs, kad jį niekam tikusi. Staiga ji pasirodo esanti puikiai parašyta.

Jeigu neskaityti kol kas nėra galimybės, diferencijuokite, susidarykite griežtą skaitymo grafiką, laikykitės režimo. Tarkim, ryte, kai galva švariausia, jei turite tam laiko – skaitot tai, ką reikia, kas svarbu, kas būtina. Dieną susikaupti sunkiau: blaško darbai, reikalai ir kita – tuomet geriau skaityti trumpus tekstus, straipsnius, recenzijas ir panašiai. Per pertraukėlę – poeziją: porą, keletą eilėraščių. O vakare, jei turite jėgų ir noro, patogiai įsitaisius galima paskaityti savo malonumui. Kol miegas numarins. Neskaitykite vakare per jėgą, limpančiomis akimis – vis tiek kitą dieną nieko neatsiminsite. Ir išjunkite, po velniais, mobilųjį internetą. Juk galima valandą ar dvi išgyventi be jo.

¹ Marius Burokas (g. 1977) – poetas, rašytojas, vertėjas, literatūros kritikas.

² *A priori* (lot.) – iš anksto.

Parengta pagal Mariaus Buroko straipsnį „Paraštės. Kaip nepasiduoti skaitymo karštinei“, 2018-06-06, sekunde.lt

Galimi klausimai diskusijai (pokalbį palaikančiam vertintojui). Pokalbį palaikantis vertintojas gali rinktis klausimus iš čia pateiktų arba užduoti kitus su tekstu ir jame nagrinėjama problema bei diskusijos eiga susijusius klausimus.

- 1. Kaip poetas vertina savo darbą? Kodėl jis ironiškai kalba apie raginimą skaityti daug ir viską?*
- 2. Kokias knygas paprastai renkatės skaityti jūs? Kokios perskaitytos knygos jums patiko ir kodėl?*
- 3. Kaip jums atrodo, koks svarbiausias kalbančiojo patarimas skaitytojams?*

4. Kokių priemonių imasi kalbantysis, kad nuolatinis skaitymas jam netaptų rutina?
5. Kokios knygos jums buvo svarbesnės už internetą ir kitus reikalus? Kokie autoriai jums įsiminė iš mokyklinės literatūros sąrašo?

B kurso užduotis

Perskaitykite pateiktą tekstą ir jį aptarkite.

*Apibūdinkite **teksto tematiką**, keliamų **problemų aktualumą**.*

*Aptarkite teksto **argumentavimo būdus**, **stilistiką**.*

*Išsakykite **savo požiūrį** į keliamas problemas, **pagrįsdami tekstu ir savo patirtimi**.*

*Kalbėdami mintis dėstykite **nuosekliai ir aiškiai**, kalbėkite **taisyklingai**, laikykitės **kalbėjimo etikos reikalavimų**.*

Jums kalbėti skirtos 5 minutės. Likusį laiką (5 minutes) apie šį tekstą ir jame keliamas problemas diskutuokite su egzaminuotoju.

Grafitis¹– menas ar nusikaltimas?

Užkietėję bambekliai niekada nepraleidžia progos pasisakyti, jog grafičiai – tikrų tikriausias vandalizmas. Gatvės meno sekėjai, atstovai ir tyrinėtojai čia išvelgia miesto istorijos pasakojimo būdą, kartais grafičius įvardija kaip miesto gyvybės žymenį.

Diskusijose apie gatvės piešinius dažnai sutariama, jog tai – turbūt niekada neišnykstanti miestų kultūros dalis. Tačiau visuomenėje apie šią gatvės meno atmainą vis vien vyrauja masių priešiškus. Kodėl?

Ar iš tiesų grafitis yra „kenkėjas“? Kaip niekada nesibaigiančio kivrčo objektą mato jo kūrėjai? Kodėl jie pasirenka būti gatvės meno bendruomenės dalimi? Apie savo ryšį su piešiniais, pastarųjų vaizdavimą viešosiose erdvėse ir apie legalų būdą dirbti gatvės menininku atvirai pasakoja vaikas, nenorėjęs atskleisti tapatybės ir save vadinantis tiesiog „Tas, kuris piešia“.

Vardo prašęs neminėti kūrėjas sako, kad gebėjimas išlikti anonimiškam kuriant meną yra svarbiausias. Sėkmingų kūrybos rezultatų siejimas su savo tikrąja tapatybe yra skirtas žmogaus ego, kurio glostymu jaunas menininkas stengiasi neužsiimti. Jis tik daro dalykus, kuriems yra talentingas. [...]

Vaikinas sako, kad labiausiai grafičiai jį sužavėjo tuo, jog šiame gatvės meno pasaulyje tokių taisyklių kaip realiame mene nėra daug, o aplinkiniai negali diktuoti, ką ir kur piešti: „Šios neribojamos galimybės tarsi „išlaisvino pirštus“, jei galima taip pasakyti. Trumpai tariant, nuo pirmo papurškimo net nepastebėjau, kai piešimas virto ne tik hobiu, aistra ar pajamų šaltiniu, bet užvaldė gyvenimą. Dabar sunkiai pavyksta įsivaizduoti save užsiimančią kitokiais dalykais.“

Jokia naujiena tai, jog Vakarų šalyse į gatvės piešinius žvelgiama tarsi į meną – daug laisviau ir labiau įvertinant bei išvelgiant kultūrinę pridėtinę vertę. Lietuvoje grafičių piešėjams erdvės nėra intensyviai kuriamos. Užsakovų ar projektų rengėjų beveik nedaugėjo – visgi požiūrį pakeisti greitai nėra paprasta. [...]

„Tas, kuris piešia“ pasakoja, kokia nuostaba aplankė išsiaiškinus, kiek įmonėms kainuoja atsispausdinti plakatus ant tvorų sienų: „Negalėjau patikėti... Vien tam, kad įgyvendintų kažką, kas atrodo kaip standartinė reklama, kainuoja tiek pat, kaip vieno neblogo menininko piešinio įgyvendinimas. Jeigu kiekviena statybų įmonė, kuriai tenka kažką spausdinti, suteiktų pinigų, pavyzdžiui, sienų piešinių konkursams, manau, laimėtų visos pusės. Miestas taptų išvaizdesnis, piešiniai reprezentuotų ir reklamuotų jį, o gyventojams taptų maloniau praeiti greta statybviečių. [...]

Unikalus darbas visuomenėje vis labiau vertinamas už užsakovų pateiktą, reklamai skirtą ir primityvų paveikslą. Jei visuomenėje labiau vertinamas menininkas, kodėl reikia pirkti kažką brangaus, neturinčio išliekamosios vertės ir fiktyvaus? Galbūt laikas į gatvės meną pažvelgti europietišku žvilgsniu ir suvokti jį kaip vertingą meną?“

¹ Grafičiai (it. *graffiti*) – įvairūs nupiešti, išbraižyti, purkšti ar kitaip pavaizduoti piešiniai, vaizdai, įrašai ant gatvės statinių sienų ir panašių objektų.

Parengta pagal: „Graffiti – menas ar nusikaltimas?“ 15min.lt. 2017-02-01.

Galimi klausimai diskusijai (pokalbį palaikančiam vertintojui). Pokalbį palaikantis vertintojas gali rinktis klausimus iš čia pateiktų arba užduoti kitus su tekstu ir jame nagrinėjama problema bei diskusijos eiga susijusius klausimus.

1. Kaip jūs vertinate grafičius? Pakomentuokite savo nuomonę.
2. Kodėl kalbinamas grafičių kūrėjas pasirinko būtent šį piešimo būdą? Kokių argumentų kūrėjas pateikia? Kuo jį žavi tapyba ar piešimas ant sienų, tvorų?
3. Kaip manote, ar grafičiai būdingi tik miestui? Kodėl?
4. Kodėl užsienyje į grafičius žiūrima laisviau, jie čia laikomi menu, o Lietuvoje – ne visuomet? Koks atrodytų miestas be grafičių? Kaip į grafičius reaguojate jūs? Ar svarstote apie jų meninę ar informacinę vertę?
5. Pasvarstykite, kaip grafičiai galėtų būti pritaikomi praktiškai. Kokių pritaikomumo variantų galėtumėte pasiūlyti?

PATVIRTINTA
Nacionalinės švietimo agentūros direktoriaus
NAUJA REDAKCIJA NEPATVIRTINTA

LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO PIRMOS DALIES UŽDUOTIES VERTINIMO INSTRUKCIJA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvių kalbos ir literatūros Valstybinio brandos egzamino pirmos dalies užduoties vertinimo instrukcija (toliau – Instrukcija) nustato lietuvių kalbos ir literatūros (A) ir lietuvių kalbos ir literatūros (B) valstybinių brandos egzaminų pirmos dalies užduoties kandidatų atlikčių vertinimą.

2. Instrukcija parengta vadovaujantis Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų, patvirtintų Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 5 d. įsakymu Nr. V-1146 „Dėl švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. rugpjūčio 24 d. įsakymo Nr. V-1269 „Dėl Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo“ pakeitimo“, 13 priedo „Lietuvių kalbos ir literatūros bendroji programa“ skyriaus „Pasiiekimų vertinimas“ nuostatomis, Kalbų valstybinių brandos egzaminų užduočių aprašu, patvirtintu Nacionalinės švietimo agentūros direktoriaus 2024 m. spalio 23 d. įsakymu Nr. VK-909 (Nacionalinės švietimo agentūros direktoriaus 2026 m. sausio 7 d. įsakymo Nr. VK-9 redakcija) „Dėl Nacionalinės švietimo agentūros direktoriaus 2024 m. spalio 23 d. įsakymo Nr. VK-909 „Dėl Kalbų valstybinių brandos egzaminų užduočių aprašo, Matematikos, gamtos mokslų dalykų, informatikos ir inžinerinių technologijų valstybinių brandos egzaminų užduočių aprašo, Visuomeninio ugdymo dalykų valstybinių brandos egzaminų užduočių aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“, Lietuvių kalbos ir literatūros valstybinio brandos egzamino pirmosios dalies užduoties bendraisiais vertinimo kriterijais, patvirtintais Nacionalinės švietimo agentūros direktoriaus 2026 m. sausio 5 d. įsakymu Nr. VK-2 „Dėl Lietuvių kalbos ir literatūros valstybinio brandos egzamino pirmosios dalies užduoties bendrųjų vertinimo kriterijų patvirtinimo“ (toliau – Bendrieji vertinimo kriterijai).

3. Instrukcijoje vartojamos sąvokos atitinka Valstybinių brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 11 d. įsakymu Nr. V-1187 „Dėl Valstybinių brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ ir 2025 m. gruodžio 8 d. įsakymu Nr. V-1229 „Dėl švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 11 d. įsakymo Nr. V-1187 „Dėl Valstybinių brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ (toliau – VBE aprašas), vartojamas sąvokas.

II SKYRIUS LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS (A) VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO PIRMOS DALIES UŽDUOTIES KANDIDATŲ ATLIKČIŲ VERTINIMAS

4. Lietuvių kalbos ir literatūros (A) valstybinio brandos egzamino pirmos dalies užduoties kandidatų atliktys vertinamos vadovaujantis Bendraisiais vertinimo kriterijais taip:

4.1. Vertinimo kriterijai, pagal kuriuos **vertina pokalbį palaikantis vertintojas** (*holistinis vertinimas; surinkti taškai pridedami prie detaliojo vertinimo metu surinkto bendro taškų skaičiaus*):

Kriterijus ir aprašas	Taškai
4.1.1. Užduotis atlikta puikiai (įvykdyti visi pateikti reikalavimai): išsamiai atskleista tema, pristatymas (kandidato monologas) struktūruotas, galimas vienas kitas neesminis analizės trūkumas; pokalbio metu kandidato teiginiai visiškai adekvatūs (plėtojama pateikto teksto mintis), tinkamai išplėtoti, tiksliai ir išsamiai atsakoma į klausimus. Kalbama sklandžiai, vartojamas tinkamas, turtingas, įvairus žodynas, gali pasitaikyti viena kita kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaida.	4
4.1.2. Užduotis atlikta gerai (įvykdyti dauguma pateiktų reikalavimų): pakankamai atskleista tema, pristatymas (kandidato monologas) struktūruotas; galimas vienas kitas neesminis analizės trūkumas; pokalbio metu kandidato teiginiai visiškai adekvatūs (plėtojama pateikto teksto mintis), tiksliai ir išsamiai atsakoma į didesnę dalį klausimų. Kalbama sklandžiai, vartojamas tinkamas, įvairus žodynas, pasitaiko keletas kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaidų.	3
4.1.3. Užduotis atlikta patenkinamai (įvykdyti pagrindiniai pateikti reikalavimai): tema atskleista iš dalies, pastebimas vienas kitas pristatymo (kandidato monologo) struktūros ar nuoseklumo trūkumas; pokalbio metu kandidato teiginiai visiškai adekvatūs (plėtojama pateikto teksto mintis), bet atsakymams stinga tikslumo, išsamumo. Užfiksuojama sklandaus kalbėjimo trūkumų, vartojamas iš dalies tinkamas, bet neįvairus žodynas, daroma kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaidų.	2
4.1.4. Užduotis atlikta silpnai (įvykdyta mažiau nei pusė užduoties reikalavimų): tema atskleista nepakankamai, pristatymas (kandidato monologas) nestruktūruotas; pokalbio metu išsakyti kandidato teiginiai tik iš dalies adekvatūs (plėtojama pateikto teksto mintis), tiksliai ar išsamiai atsakoma į mažesnę dalį klausimų. Vartojamas žodynas ribotas, kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaidų gausa netrukdo suprasti sakomo teksto.	1
4.1.5. Užduoties atlikimas neatitinka pirmiau aprašytų reikalavimų.	0

4.2. Vertinimo kriterijai, pagal kuriuos **vertina vertinantis vertintojas**:

Kriterijus	Kriterijaus aprašas	Taškai
4.2.1. Teksto analizė teminiu ir stilistiniu aspektu	4.2.1.1. Tinkamai analizuoja tekstą: supranta autoriaus tikslą, adresatą, temą, problemą, pagrindinę mintį, atskleidžia autoriaus požiūrį, aptaria argumentavimo būdus, turiniui reikšmingą raišką. Yra vienas kitas neesminis trūkumas.	4
	4.2.1.2. Tinkamai analizuoja tekstą: supranta autoriaus tikslą, adresatą, temą, problemą, pagrindinę mintį, atskleidžia autoriaus požiūrį, aptaria argumentavimo būdus, turiniui reikšmingą raišką. Yra vienas kitas analizės trūkumas.	3

	4.2.1.3. Ne visai tinkamai analizuoja tekstą: formuluojant autoriaus tikslą, adresatą, temą, problemą, pagrindinę mintį yra trūkumų, iš dalies aptaria argumentavimo būdus.	2
	4.2.1.4. Tekstas beveik neanalizuojamas, tik atskiri kalbėjimo fragmentai susiję su tekstu, didžioji kalbėjimo dalis yra bendro pobūdžio samprotavimas ir (ar) teksto atpasakojimas.	1
	4.2.1.5. Užduoties atlikimas neatitinka pirmiau aprašytų reikalavimų.	0
4.2.2. Kandidato požiūrio į tekste keliamas problemas atskleidimas	4.2.2.1. Kandidato požiūris atskleistas aiškiai: pagrindžiamas arba paneigiamas tekste keliamų problemų aktualumas. Asmeninis požiūris pagrįstas savo socialine ar kultūrine patirtimi.	3
	4.2.2.2. Kandidato požiūris išsakomas, bet argumentams trūksta svarumo. Asmeninis požiūris pagrįstas savo socialine ar kultūrine patirtimi.	2
	4.2.2.3. Kandidato požiūris išsakomas, bet argumentai netinkami / remiamasi tik tekstu / neargumentuota.	1
	4.2.2.4. Užduoties atlikimas neatitinka anksčiau aprašytų reikalavimų.	0
4.2.3. Kalbėjimo struktūra, minčių nuoseklumas	4.2.3.1. Laikomasi trinarės teksto struktūros: yra aiški įžanga, dėstymas ir apibendrinimas. Mintys dėstomos nuosekliai, logiškai. Galimas vienas kitas neesminis nuoseklumo trūkumas. Kalba išbaigta.	2
	4.2.3.2. Struktūra turi trūkumų: nėra aiškios įžangos, dėstymo ar apibendrinimo. Mintys dėstomos nenuosekliai, pastebima logikos trūkumų. Kalba neišbaigta.	1
	4.2.3.3. Užduoties atlikimas neatitinka pirmiau aprašytų reikalavimų.	0
4.2.4. Atsižvelgimas į komunikavimo situaciją	4.2.4.1. Kalbėjimo intonacija, garsas ir tempas atitinka kalbinę situaciją. Laikomasi viešojo bendravimo etikos. Tinkamai naudojamos neverbalinės (gestai, akių kontaktas, mimika, kūno kalba) priemonės. Galimas vienas kitas trūkumas.	1
	4.2.4.2. Užduoties atlikimas neatitinka pirmiau aprašytų reikalavimų.	0
4.2.5. Dalyvavimas pokalbyje	4.2.5.1. Kandidatas aktyviai dalyvauja pokalbyje. Natūraliai ir išsamiai atsako į klausimus, logiškai susieja savo atsakymus su monologe išsakytomis mintimis.	3
	4.2.5.2. Kandidatas ne į visus klausimus atsako išsamiai, sieja savo atsakymus su monologe išsakytomis mintimis.	2
	4.2.5.3. Kandidatas atsako / bando atsakyti į vieną kitą klausimą ir (ar) savo atsakymų nesieja su monologe išsakytomis mintimis ir (ar) joms prieštarauja.	1
	4.2.5.4. Užduoties atlikimas neatitinka pirmiau aprašytų reikalavimų.	0
4.2.6. Kalbinė raiška ir taisyklingumas	4.2.6.1. Monologo ir dialogo metu kalbama sklandžiai, tinkamai formuluojami sakiniai, vartojamas deramas ir įvairus atitinkamo stiliaus (registro) žodynas. Vartojamos	3

	sąvokos tikslios ir tinkamos. Gali pasitaikyti viena kita kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaida.	
	4.2.6.2. Monologo ir dialogo metu kalbama pakankamai sklandžiai, galimas vienas kitas sklandumo ir (ar) rišlumo trūkumas, keletas sakinių formulavimo pažeidimų; vartojamas deramas ir įvairus atitinkamo stiliaus (registro) žodynas. Vartojamos sąvokos tinkamos. Daroma kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaidų.	2
	4.2.6.3. Monologo ir dialogo metu kalbama ne visai sklandžiai; pasitaiko sakinių formulavimo pažeidimų, vartojamas iš dalies tinkamo stiliaus (registro), bet skurdus žodynas. Pasitaiko sąvokų vartojimo netikslumų. Kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaidų gausa netrukdo suprasti sakomo teksto.	1
	4.2.6.4. Užduoties atlikimas neatitinka pirmiau aprašytų reikalavimų.	0

PASTABOS:

- To paties tipo tarties, kirčiavimo, žodyno, gramatikos klaidos laikomos viena klaida (pavyzdžiui, netaisyklingas priešdėlinių veiksmažodžių kirčiavimas, priešpaskutinio skiemens taisyklės pažeidimai, linksnių ir prielinksnių vartojimo klaidos ir kt.).
- Visa užduotis vertinama **nuliu**, jeigu kandidatas:
  - pirmosios užduoties dalies (monologo) metu tik perskaito užduotyje pateiktą tekstą, jo neanalizuoja;
  - pirmosios užduoties dalies (monologo) metu analizuoja ne savo užduotyje pateiktą tekstą.

III SKYRIUS

LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS (B) VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO PIRMOS DALIES UŽDUOTIES KANDIDATŲ ATLIKČIŲ VERTINIMAS

5. Lietuvių kalbos ir literatūros (B) valstybinio brandos egzamino pirmos dalies užduoties kandidatų atliktys vertinamos vadovaujantis Bendraisiais vertinimo kriterijais taip:

5.1. Vertinimo kriterijai, pagal kuriuos **vertina pokalbį palaikantis vertintojas**:

Kriterijus ir aprašas	Taškai	Pastabos dėl kriterijaus ir aprašo taikymo vertinant lietuvių kalbos ir literatūros (B) valstybinio brandos egzamino pirmos dalies patikrinimo kandidatų atliktis
------------------------------	---------------	---

5.1.1. Užduotis atlikta puikiai (įvykdyti visi pateikti reikalavimai): išsamiai atskleista tema, pristatymas (kandidato monologas) struktūruotas, galimas vienas kitas neesminis analizės trūkumas; pokalbio metu kandidato teiginiai visiškai adekvatūs (plėtojama pateikto teksto mintis), tinkamai išplėtoti, tiksliai ir išsamiai atsakoma į klausimus. Kalbama sklandžiai, vartojamas tinkamas, turtingas, įvairus žodynas, gali pasitaikyti viena kita kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaida.	4	–
5.1.2. Užduotis atlikta gerai (įvykdyti dauguma pateiktų reikalavimų): pakankamai atskleista tema, pristatymas (kandidato monologas) struktūruotas; galimas vienas kitas neesminis analizės trūkumas; pokalbio metu kandidato teiginiai visiškai adekvatūs (plėtojama pateikto teksto mintis), tiksliai ir išsamiai atsakoma į didesnę dalį klausimų. Kalbama sklandžiai, vartojamas tinkamas, įvairus žodynas, pasitaiko keletas kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaidų.	3	–
5.1.3. Užduotis atlikta patenkinamai (įvykdyti pagrindiniai pateikti reikalavimai): tema atskleista iš dalies, pastebimas vienas kitas pristatymo (kandidato monologo) struktūros ar nuoseklumo trūkumas; pokalbio metu kandidato teiginiai visiškai adekvatūs (plėtojama pateikto teksto mintis), bet atsakymams stinga tikslumo, išsamumo. Užfiksuojama sklandaus kalbėjimo trūkumų, vartojamas iš dalies tinkamas, bet neįvairus žodynas, daroma kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaidų.	2	–
5.1.4. Užduotis atlikta silpnai (įvykdyta mažiau nei pusė užduoties reikalavimų): tema atskleista nepakankamai, pristatymas (kandidato monologas) nestruktūruotas; pokalbio metu išsakyti kandidato teiginiai tik iš dalies adekvatūs (plėtojama pateikto teksto mintis), tiksliai ar išsamiai atsakoma į mažesnę dalį klausimų. Vartojamas žodynas ribotas, kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaidų gausa netrukdo suprasti sakomo teksto.	1	–
5.1.5. Užduoties atlikimas neatitinka pirmiau aprašytų reikalavimų.	0	–

5.2. Vertinimo kriterijai, pagal kuriuos **vertina vertinantis vertintojas**:

Kriterijus	Kriterijaus aprašas	Taškai	Pastabos dėl kriterijaus ir aprašo taikymo vertinant lietuvių kalbos ir literatūros (B) valstybinio brandos egzamino pirmos dalies patikrinimo kandidatų atliktis
5.2.1. Teksto analizė teminiu ir stilistiniu aspektu	5.2.1.1. Tinkamai analizuoja tekstą: supranta autoriaus tikslą, adresatą, temą, problemą, pagrindinę mintį, atskleidžia autoriaus požiūrį, aptaria argumentavimo būdus, turiniui reikšmingą raišką. Yra	4	Nebūtina išsamiai aptarti teksto raiškos, stilistikos, argumentavimo būdų.

	vienas kitas neesminis trūkumas.		
	5.2.1.2. Tinkamai analizuoja tekstą: supranta autoriaus tikslą, adresatą, temą, problemą, pagrindinę mintį, atskleidžia autoriaus požiūrį, aptaria argumentavimo būdus, turiniui reikšmingą raišką. Yra vienas kitas analizės trūkumas.	3	Nebūtina aptarti teksto raiškos, stilistikos, argumentavimo būdų.
	5.2.1.3. Ne visai tinkamai analizuoja tekstą: formuluojant autoriaus tikslą, adresatą, temą, problemą, pagrindinę mintį yra trūkumų, iš dalies aptaria argumentavimo būdus.	2	–
	5.2.1.4. Tekstas beveik neanalizuojamas, tik atskiri kalbėjimo fragmentai susiję su tekstu, didžioji kalbėjimo dalis yra bendro pobūdžio samprotavimas ir (ar) teksto atpasakojimas.	1	–
	5.2.1.5. Užduoties atlikimas neatitinka pirmiau aprašytų reikalavimų.	0	–
5.2.2. Kandidato požiūrio į tekste keliamas problemas atskleidimas	5.2.2.1. Kandidato požiūris atskleistas aiškiai: pagrindžiamas arba paneigiamas tekste keliamų problemų aktualumas. Asmeninis požiūris pagrįstas savo socialine ar kultūrine patirtimi.	3	–
	5.2.2.2. Kandidato požiūris išsakomas, bet argumentams trūksta svarumo. Asmeninis požiūris pagrįstas savo socialine ar kultūrine patirtimi.	2	–
	5.2.2.3. Kandidato požiūris išsakomas, bet argumentai netinkami / remiamasi tik tekstu / neargumentuota.	1	–
	5.2.2.4. Užduoties atlikimas neatitinka anksčiau aprašytų reikalavimų.	0	–
5.2.3. Kalbėjimo struktūra, minčių nuoseklumas	5.2.3.1. Laikomasi trinarės teksto struktūros: yra aiški įžanga, dėstymas ir apibendrinimas. Mintys dėstomos nuosekliai, logiškai. Galimas vienas kitas neesminis nuoseklumo trūkumas. Kalba išbaigta.	2	–
	5.2.3.2. Struktūra turi trūkumų: nėra aiškios įžangos, dėstymo ar apibendrinimo. Mintys dėstomos nenuosekliai, pastebima logikos trūkumų. Kalba neišbaigta.	1	–
	5.2.3.3. Užduoties atlikimas neatitinka pirmiau aprašytų reikalavimų.	0	–
5.2.4. Atsižvelgimas į komunikavimo	5.2.4.1. Kalbėjimo intonacija, garsas ir tempas atitinka kalbinę situaciją. Laikomasi viešojo bendravimo etikos. Tinkamai naudojamos neverbalinės (gestai, akių	1	–

situaciją	kontaktas, mimika, kūno kalba) priemonės. Galimas vienas kitas trūkumas.		
	5.2.4.2. Užduoties atlikimas neatitinka pirmiau aprašytų reikalavimų.	0	–
5.2.5. Dalyvavimas pokalbyje	5.2.5.1. Kandidatas aktyviai dalyvauja pokalbyje. Natūraliai ir išsamiai atsako į klausimus, logiškai susieja savo atsakymus su monologe išsakytomis mintimis.	3	–
	5.2.5.2. Kandidatas ne į visus klausimus atsako išsamiai, sieja savo atsakymus su monologe išsakytomis mintimis.	2	–
	5.2.5.3. Kandidatas atsako / bando atsakyti į vieną kitą klausimą ir (ar) savo atsakymų nesieja su monologe išsakytomis mintimis ir (ar) joms prieštarauja.	1	–
	5.2.5.4. Užduoties atlikimas neatitinka pirmiau aprašytų reikalavimų.	0	–
5.2.6. Kalbinė raiška ir taisyklingumas	5.2.6.1. Monologo ir dialogo metu kalbama sklandžiai, tinkamai formuluojami sakiniai, vartojamas deramas ir įvairus atitinkamo stiliaus (registro) žodynas. Vartojamos sąvokos tikslios ir tinkamos. Gali pasitaikyti viena kita kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaida.	3	Galimos kelios gramatikos ir žodyno klaidos; galimos kelios tarties, kirčiavimo ir intonavimo klaidos.
	5.2.6.2. Monologo ir dialogo metu kalbama pakankamai sklandžiai, galimas vienas kitas sklandumo ir (ar) rišlumo trūkumas, keletas sakinių formulavimo pažeidimų; vartojamas deramas ir įvairus atitinkamo stiliaus (registro) žodynas. Vartojamos sąvokos tinkamos. Daroma kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaidų.	2	Leidžiama daug tarties, kirčiavimo ir intonavimo klaidų.
	5.2.6.3. Monologo ir dialogo metu kalbama ne visai sklandžiai; pasitaiko sakinių formulavimo pažeidimų, vartojamas iš dalies tinkamo stiliaus (registro), bet skurdus žodynas. Pasitaiko sąvokų vartojimo netikslumų. Kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaidų gausa netrukdo suprasti sakomo teksto.	1	–
	5.2.6.4. Užduoties atlikimas neatitinka pirmiau aprašytų reikalavimų.	0	–

PASTABOS:

1. To paties tipo tarties, kirčiavimo, žodyno, gramatikos klaidos laikomos viena klaida (pavyzdžiui, netaisyklingas priešdėlinių veiksmažodžių kirčiavimas, priešpaskutinio skiemens taisyklės pažeidimai, linksnių ir prielinksnių vartojimo klaidos ir kt.).
2. Visa užduotis vertinama **nuliu**, jeigu kandidatas:
  - pirmosios užduoties dalies (monologo) metu tik perskaito užduotyje pateiktą tekstą, jo neanalizuoja;
  - pirmosios užduoties dalies (monologo) metu analizuoja ne savo užduotyje pateiktą tekstą.

6. Iš užsienio šalių ne anksčiau kaip mokytis pagal vidurinio ugdymo programą atvykusių mokinių lietuvių kalbos ir literatūros (B) valstybinio brandos egzamino pirmos dalies kandidatų atliktys vertinamos vadovaujantis Bendraisiais vertinimo kriterijais juos pritaikant taip:

6.1. Vertinimo kriterijai, pagal kuriuos **vertina pokalbį palaikantis vertintojas**:

Kriterijus ir aprašas	Taškai	Pastabos dėl kriterijaus ir aprašo taikymo vertinant lietuvių kalbos ir literatūros (B) valstybinio brandos egzamino pirmos dalies patikrinimo kandidatų atliktis
6.1.1. Užduotis atlikta puikiai (įvykdyti visi pateikti reikalavimai): išsamiai atskleista tema, pristatymas (kandidato monologas) struktūruotas, galimas vienas kitas neesminis analizės trūkumas; pokalbio metu kandidato teiginiai visiškai adekvatūs (plėtojama pateikto teksto mintis), tinkamai išplėtoti, tiksliai ir išsamiai atsakoma į klausimus. Kalbama sklandžiai, vartojamas tinkamas, turtingas, įvairus žodynas, gali pasitaikyti viena kita kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaida.	4	Nelaikyti klaidomis tarties ir kirčiavimo, gramatikos ir sintaksės bei žodyno klaidų.
6.1.2. Užduotis atlikta gerai (įvykdyti dauguma pateiktų reikalavimų): pakankamai atskleista tema, pristatymas (kandidato monologas) struktūruotas; galimas vienas kitas neesminis analizės trūkumas; pokalbio metu kandidato teiginiai visiškai adekvatūs (plėtojama pateikto teksto mintis), tiksliai ir išsamiai atsakoma į didesnę dalį klausimų. Kalbama sklandžiai, vartojamas tinkamas, įvairus žodynas, pasitaiko keletas kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaidų.	3	Nelaikyti klaidomis tarties ir kirčiavimo, gramatikos ir sintaksės bei žodyno klaidų.
6.1.3. Užduotis atlikta patenkinamai (įvykdyti pagrindiniai pateikti reikalavimai): tema atskleista iš dalies, pastebimas vienas kitas pristatymo (kandidato monologo) struktūros ar nuoseklumo trūkumas; pokalbio metu kandidato teiginiai visiškai adekvatūs (plėtojama pateikto teksto mintis), bet atsakymams stinga tikslumo, išsamumo. Užfiksuojama sklandaus kalbėjimo trūkumų, vartojamas iš dalies tinkamas, bet neįvairus žodynas, daroma kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaidų.	2	Nelaikyti klaidomis tarties ir kirčiavimo, gramatikos ir sintaksės bei žodyno klaidų.

6.1.4. Užduotis atlikta silpnai (įvykdyta mažiau nei pusė užduoties reikalavimų): tema atskleista nepakankamai, pristatymas (kandidato monologas) nestructūruotas; pokalbio metu išsakyti kandidato teiginiai tik iš dalies adekvatūs (plėtojama pateikto teksto mintis), tiksliai ar išsamiai atsakoma į mažesnę dalį klausimų. Vartojamas žodynas ribotas, kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaidų gausa netrukdo suprasti sakomo teksto.	1	Nelaikyti klaidomis tarties ir kirčiavimo, gramatikos ir sintaksės bei žodyno klaidų.
6.1.5. Užduoties atlikimas neatitinka pirmiau aprašytų reikalavimų.	0	–

6.2. Vertinimo kriterijai, pagal kuriuos vertina vertinantis vertintojas:

Kriterijus	Kriterijaus aprašas	Taškai	Pastabos dėl kriterijaus ir aprašo taikymo vertinant lietuvių kalbos ir literatūros (B) valstybinio brandos egzamino pirmos dalies patikrinimo kandidatų atliktis
6.2.1. Teksto analizė teminiu ir stilistiniu aspektu	6.2.1.1. Tinkamai analizuoja tekstą: supranta autoriaus tikslą, adresatą, temą, problemą, pagrindinę mintį, atskleidžia autoriaus požiūrį, aptaria argumentavimo būdus, turiniui reikšmingą raišką. Yra vienas kitas neesminis trūkumas.	4	Tinkamai supranta tekstą, bet nebūtina atskleisti visų paminėtų analizės aspektų. Nebūtina aptarti teksto raiškos, stilistikos, argumentavimo būdų.
	6.2.1.2. Tinkamai analizuoja tekstą: supranta autoriaus tikslą, adresatą, temą, problemą, pagrindinę mintį, atskleidžia autoriaus požiūrį, aptaria argumentavimo būdus, turiniui reikšmingą raišką. Yra vienas kitas analizės trūkumas.	3	Tinkamai supranta tekstą, atskleisti bent keli paminėti analizės aspektai. Nebūtina aptarti teksto raiškos, stilistikos, argumentavimo būdų.
	6.2.1.3. Ne visai tinkamai analizuoja tekstą: formuluojant autoriaus tikslą, adresatą, temą, problemą, pagrindinę mintį yra trūkumų, iš dalies aptaria argumentavimo būdus.	2	–
	6.2.1.4. Tekstas beveik neanalizuojamas, tik atskiri kalbėjimo fragmentai susiję su tekstu, didžioji kalbėjimo dalis yra bendro pobūdžio samprotavimas ir (ar) teksto atpasakojimas.	1	–
	6.2.1.5. Užduoties atlikimas neatitinka pirmiau aprašytų reikalavimų.	0	–
6.2.2. Kandidato požiūrio į tekste keliamas problemas atskleidimas	6.2.2.1. Kandidato požiūris atskleistas aiškiai: pagrindžiamas arba paneigiamas tekste keliamų problemų aktualumas. Asmeninis požiūris pagrįstas savo socialine ar kultūrine patirtimi.	3	Nereikalaujama pagrįsti arba paneigti tekste keliamų problemų aktualumo. Bent keli teiginiai

			pagrindžiami tinkamais argumentais.
	6.2.2.2. Kandidato požiūris išsakomas, bet argumentams trūksta svarumo. Asmeninis požiūris pagrįstas savo socialine ar kultūrine patirtimi.	2	Bent vienas teiginys pagrindžiamas tinkamai pasirinktu argumentu.
	6.2.2.3. Kandidato požiūris išsakomas, bet argumentai netinkami / remiamasi tik tekstu / neargumentuota.	1	Bandoma išsakyti poziciją ir ją argumentuoti.
	6.2.2.4. Užduoties atlikimas neatitinka anksčiau aprašytų reikalavimų.	0	–
6.2.3. Kalbėjimo struktūra, minčių nuoseklumas	6.2.3.1. Laikomasi trinarės teksto struktūros: yra aiški įžanga, dėstymas ir apibendrinimas. Mintys dėstomos nuosekliai, logiškai. Galimas vienas kitas neesminis nuoseklumo trūkumas. Kalba išbaigta.	2	–
	6.2.3.2. Struktūra turi trūkumų: nėra aiškios įžangos, dėstymo ar apibendrinimo. Mintys dėstomos nenuosekliai, pastebima logikos trūkumų. Kalba neišbaigta.	1	–
	6.2.3.3. Užduoties atlikimas neatitinka pirmiau aprašytų reikalavimų.	0	–
6.2.4. Atsižvelgimas į komunikavimo situaciją	6.2.4.1. Kalbėjimo intonacija, garsas ir tempas atitinka kalbinę situaciją. Laikomasi viešojo bendravimo etikos. Tinkamai naudojamos neverbalinės (gestai, akių kontaktas, mimika, kūno kalba) priemonės. Galimas vienas kitas trūkumas.	1	–
	6.2.4.2. Užduoties atlikimas neatitinka pirmiau aprašytų reikalavimų.	0	–
6.2.5. Dalyvavimas pokalbyje	6.2.5.1. Kandidatas aktyviai dalyvauja pokalbyje. Natūraliai ir išsamiai atsako į klausimus, logiškai susieja savo atsakymus su monologe išsakytomis mintimis.	3	Nereikalaujama į klausimus atsakyti išsamiai.
	6.2.5.2. Kandidatas ne į visus klausimus atsako išsamiai, sieja savo atsakymus su monologe išsakytomis mintimis.	2	–
	6.2.5.3. Kandidatas atsako / bando atsakyti į vieną kitą klausimą ir (ar) savo atsakymų nesieja su monologe išsakytomis mintimis ir (ar) joms prieštarauja.	1	–
	6.2.5.4. Užduoties atlikimas neatitinka pirmiau aprašytų reikalavimų.	0	–
6.2.6. Kalbinė raiška ir taisyklingumas	6.2.6.1. Monologo ir dialogo metu kalbama sklandžiai, tinkamai formuluojami sakiniai, vartojamas deramas ir įvairus atitinkamo stiliaus (registro) žodynas. Vartojamos	3	Nelaikyti klaidomis tarties ir kirčiavimo, gramatikos ir sintaksės bei žodyno klaidų.

	sąvokos tikslios ir tinkamos. Gali pasitaikyti viena kita kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaida.		Pasitaiko sąvokų vartojimo netikslumo.
	6.2.6.2. Monologo ir dialogo metu kalbama pakankamai sklandžiai, galimas vienas kitas sklandumo ir (ar) rišlumo trūkumas, keletas sakinių formulavimo pažeidimų; vartojamas deramas ir įvairus atitinkamo stiliaus (registro) žodynas. Vartojamos sąvokos tinkamos. Daroma kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaidų.	2	Nelaikyti klaidomis tarties ir kirčiavimo, gramatikos ir sintaksės bei žodyno klaidų. Nemažai netiksliai vartojamų sąvokų.
	6.2.6.3. Monologo ir dialogo metu kalbama ne visai sklandžiai; pasitaiko sakinių formulavimo pažeidimų, vartojamas iš dalies tinkamo stiliaus (registro), bet skurdus žodynas. Pasitaiko sąvokų vartojimo netikslumų. Kalbos (žodyno, gramatikos, tarties, kirčiavimo, stiliaus) klaidų gausa netrukdo suprasti sakomo teksto.	1	Nelaikyti klaidomis tarties ir kirčiavimo, gramatikos ir sintaksės bei žodyno klaidų. Nereikalaujama sąvokų tikslumo.
	6.2.6.4. Užduoties atlikimas neatitinka pirmiau aprašytų reikalavimų.	0	–

PASTABOS:

1. To paties tipo tarties, kirčiavimo, žodyno, gramatikos klaidos laikomos viena klaida (pavyzdžiui, netaisyklingas priešdėlinių veiksmažodžių kirčiavimas, priešpaskutinio skiemens taisyklės pažeidimai, linksnių ir prielinksnių vartojimo klaidos ir kt.).
2. Visa užduotis vertinama **nuliu**, jeigu kandidatas:
  - pirmosios užduoties dalies (monologo) metu tik perskaito užduotyje pateiktą tekstą, jo neanalizuoja;
  - pirmosios užduoties dalies (monologo) metu analizuoja ne savo užduotyje pateiktą tekstą.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

Lietuvių kalbos ir literatūros valstybinių brandos egzaminų užduotys rengiamos, vadovaujantis bendrosiomis programomis, atsižvelgiant į nustatytas valstybinių brandos egzaminų datas. Ugdymo procese nenagrinėtas mokymo(si) turinys neįtraukiamas.

ĮRAŠŲ VERTINIMO LENTELĖ (Namų darbai)

A KURSAS

Marius Burokas. *Kaip nepasiduoti skaitymo karštinei*

Holistinis vertinimas (4)	Detalusis vertinimas (16)					
	2.1 Teksto analizė teminiu ir stilistiniu aspektu (4)	2.2 Kandidato požiūrio į tekste keliamas problemas atskleidimas (3)	2.3 Kalbėjimo struktūra, minčių nuoseklumas (2)	2.4 Atsižvelgimas į komunikavimo situaciją (1)	2.5 Dalyvavimas pokalbyje (3)	2.6 Kalbinė raiška ir taisyklingumas (3)

B KURSAS

Grafitis¹– menas ar nusikaltimas?

Holistinis vertinimas (4)	Detalusis vertinimas (16)					
	2.1 Teksto analizė teminiu ir stilistiniu aspektu (4)	2.2 Kandidato požiūrio į tekste keliamas problemas atskleidimas (3)	2.3 Kalbėjimo struktūra, minčių nuoseklumas (2)	2.4 Atsižvelgimas į komunikavimo situaciją (1)	2.5 Dalyvavimas pokalbyje (3)	2.6 Kalbinė raiška ir taisyklingumas (3)

Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga

LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO I DALIES (A IR B) KANDIDATŲ DARBŲ VERTINTOJŲ MOKYMŲ PROGRAMA

III DALIS

(trukmė 16 akad. val.)

Programos rengėjas (-ai):

Solgita Vaitiekūnienė, Daiva Stukienė, Jūratė Slaviniienė, Asta Valantinavičienė

Programos pavadinimas:

Lietuvių kalbos ir literatūros valstybinio brandos egzamino I dalies (A ir B) kandidatų darbų vertintojų mokymų programa. III dalis

Programos anotacija (aktualumas, reikalingumas, prioritetinė kryptis):

Įgyvendinant švietimo reformą ir organizuojant ugdymą pagal atnaujintas bendrojo ugdymo programas ir nuo 2023–2024 mokslo metų organizuojant naujo modelio valstybinį lietuvių kalbos ir literatūros egzaminą (Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymas Nr. V-1541, įsakymo punktas 2.7) 2026 metais bus vykdoma VBE I dalis (Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymas „Dėl švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 11 d. įsakymo Nr. V-1187 „Dėl valstybinių brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“, 2024 m. liepos 10 d. Nr. V-758). Šios egzamino dalies organizavimas ir vertinimas kelia iššūkių, nes su naująja programa esmingai pasikeitusi egzamino forma reikalauja žymiai didesnio kiekio bei aukštesnių kompetencijų vertintojų. Organizuojami VBE I dalies vertintojų mokymai apima 3 etapus. Atlikta 2025 metų VBE I dalies vertinimo analizė ir įvykę du mokymų etapai parodė stipriąsias vertinimo dalis ir atskleidė silpnąsias vietas. Šis etapas – baigiamasis. Jo aktualumą ir tai, kad vertinimas tebėra keitimosi ir tobulinimo procesas, rodo ir vertinimo kriterijų kaita. Praktinis vertinimo darbas mokymuose ir jau įvykusio egzamino patirtis paskatino siūlyti tam tikras vertinimo normų korekcijas, per II mokymų etapą siūlymai parengti ir perduoti NŠA. Prieš III mokymų etapą yra patvirtinti koreguoti vertinimo kriterijai, kuriais bus vadovaujama VBE I dalies egzamine (Nacionalinės švietimo agentūros direktoriaus 2026 m. sausio 5 d. įsakymas Nr. VK-2). Pagal šią kriterijų redakciją bus praktiškai nagrinėjama ir vertinama mokymų medžiaga ir III mokymų etape. Siekiant vertinimo standartizavimo ir sklandaus pasirengimo kuo patikimesniam 2026 metais vyksiančio VBE I dalies vertinimui organizuojama mokymų III dalis. Šios dalies mokymų dalyviai yra I ir II mokymų dalių dalyviai vertintojai arba į vertinimo procesą naujai įsijungę lietuvių kalbos ir literatūros mokytojai, VBE I dalies vertintojai. Praktiniai seminarai bus skirti nagrinėti ir vertinti sudėtingesniems, nestandartiniams kalbų atvejams ir ribinio vertinimo kalboms. Siekiant užtikrinti kuo aukštesnę lietuvių kalbos ir literatūros valstybinio egzamino I dalies (A ir B) vykdymo ir vertinimo kokybę ir stiprinti vertinimo patikimumą mokytojams bus skiriamos savarankiško užduoties atlikčių vertinimo ir jų įrašymo užduotys, įtvirtinama I ir II mokymų dalies medžiaga ir patirtis.

III mokymų dalyje numatoma:

- aptarti koreguotus vertinimo kriterijus;
- nagrinėti ir vertinti sudėtingų ir netipinių kalbų atvejus;

- stiprinti vertintojų kvalifikacijas atliekant savarankiško vertinimo užduotis;
- dalytis įgyta vertinimo patirtimi;
- pasirengti 2026 m. VBE I dalies egzamino vykdymui ir vertinimui.

Mokymai vyks nuotoliniu būdu.

Programos tikslas:

Tobulinti lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų, kaip VBE vertintojų, kompetencijas ir vertinimo komisijos darbą.

Programos uždaviniai:

1. Pristatyti ir aptarti galimas vertinimo kriterijų korekcijas.
2. Praktiškai nagrinėti ir vertinti netipinius ir ribinio vertinimo kalbų atvejus, taikant atnaujintus vertinimo kriterijus ir vertinimo instrukciją.

Programos turinys, trukmė, naudojami mokymo (si) metodai (būdai):

Eil. nr.	Tema	Teorija (akad. val.)	Praktika (akad. val.)	Iš viso (akad. val.)	Mokymo metodai
1.	Atnaujintų vertinimo kriterijų ir vertinimo instrukcijų aptarimas	1	0	1	Pristatymas, pokalbis
2.	Netipinių egzamino užduoties atlikčių aptarimas ir vertinimas	0	3	3	Užduoties atlikčių analizė, darbas grupėse
3.	VBE I dalies užduoties bandymas: kalbų įrašai ir jų vertinimas	0	4	4	Savarankiškas darbas TAO sistemoje
4.	Savarankiško darbo analizė, aktualių atvejų aptarimas	0	4	4	Užduoties atlikčių analizė, darbas grupėse
5.	Savarankiško darbo analizė, aktualių atvejų aptarimas	0	3	3	Užduoties atlikčių analizė, darbas grupėse
6.	Mokymų apibendrinimas	0	1	1	Diskusija, dalyvių refleksija
	IŠ VISO:	1	15	16	

Tikėtina(-os) kompetencija(-os), kurią(-ias) įgyja Programą baigęs asmuo:

1. Išanalizavę vertinimo atvejus bei vertindami skirtingų pasiekimų lygių mokinių atliktis, dalyviai plėtos **vertinimo kompetenciją**.
2. Aptardami atlikčių vertinimą bei diskutuodami grupėse dalyviai plėtos **bendravimo ir bendradarbiavimo kompetenciją**.
3. Aptarę atlikčių vertinimą bei įsivertinę savo pačių atliktas užduotis, dalyviai tobulins **reflektavimo ir mokymosi mokyti kompetenciją**.

Igytų kompetencijų į(si)vertinimo būdai:

- diskusija,
- pasidalijimas patirtimi,
- savarankiškai atlikto darbo aptarimas grupėje.

Mokomoji medžiaga (pavadinimas, formatas (pateiktys, leidinys, vaizdo įrašas ar pan.), apimtis ir kt.)

- 1 tema. Atnaujintų vertinimo kriterijų ir vertinimo instrukcijos aptarimas**
  - **1 priedas.** Vertinimo kriterijai. PowerPoint skaidrių medžiaga (22 skaidrių pateiktis)
- 2 tema. Netipinių egzamino užduoties atlikčių aptarimas ir vertinimas**
  - **2 priedas.** Užduoties tekstai (PDF dokumentas, 14 psl.),
  - **3 priedas.** Vertinimo kriterijai (PDF dokumentas, 1 vnt., 3 psl.)
- 3 tema: VBE I dalies užduoties bandymas: užduoties atlikčių įrašai ir jų vertinimas**
  - **4 priedas.** Užduoties tekstai. Namų darbai (PDF dokumentas, 4 psl.),
  - **5 priedas.** Vertinimo instrukcija (PDF dokumentas, 11 psl.)
  - **6 priedas.** Įrašų vertinimo lentelė (PDF dokumentas, 1 psl.)

Techninės priemonės:

- Zoom mokymų platforma,
- TAO egzaminų vertinimo programa,
- Kompiuteris, vaizdo kamera, garso kolonėlės, diktofonas.

Programai rengti naudotos literatūros ir kitų informacinių šaltinių sąrašas:

1. Bendrosios programos. Lietuvių kalba ir literatūra. Vidurinis ugdymas. Prieiga internete: <https://www.emokykla.lt/bendrosios-programos/vidurinis-ugdymas/22?st=3&ach-1=6&ach-2=6&ach-3=6&ach-4=6&ct=6>
2. 2025–2026 mokslo metų lietuvių kalbos ir literatūros valstybinio brandos egzamino vykdymo instrukcija. Prieiga internete: <https://www.nsa.smsm.lt/wp-content/uploads/2026/01/Lietuviu-kalbos-ir-literaturos-VBE-I-dalies-vykdyimo-instrukcija.pdf>
3. 2025 m. lietuvių kalbos ir literatūros valstybinio brandos egzamino I dalies kalbėjimo užduočių atliktys elektroninėje vertinimo sistemoje TAO. Prieiga apribota
4. Kalbų valstybinių brandos egzaminų užduočių aprašas. Prieiga internete: https://www.nsa.smsm.lt/wp-content/uploads/2025/07/VBE_aprasas_Kalbos.pdf
5. Lietuvių kalbos ir literatūros valstybinio brandos egzamino pirmosios dalies užduoties bendrieji vertinimo kriterijai. Prieiga internete: https://www.nsa.smsm.lt/wp-content/uploads/2025/10/LKL_VBE_I_kriterijai.pdf
6. Lietuvių kalbos ir literatūros valstybinio brandos egzamino pirmosios dalies vertintojų darbo valstybinio brandos egzamino dalies centre aprašas. Prieiga internete <https://www.nsa.smsm.lt/wp-content/uploads/2026/01/Lietuviu-kalbos-ir-literaturos-VBE-I-dalies-vertintoju-darbo-VBE-dalies-centre-tvarkos-aprasas.pdf>
7. Valstybinių brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašas. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/051680c0c8fc11f08918e1adc7c5b1ec>

8. Valstybinių brandos egzaminų tvarkaraštis. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/c39109b0cb0611f0a842b0e89767e3dc?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=d0a26009-ec2b-45f5-be68-99940569caf5>